

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΗΡΩΤΕΑ

Ἐσωτερικῶν θρ. 10. Ἐξωτερικῶν φρ. χρυσῶν 10.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἀρχαίου.

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ Α' Β' ΚΑΙ Γ' ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Δραχμαὶ 10 ἐν τῷ ἑσωτερικῷ καὶ φράγκα χρυσῶν 10 ἐν τῷ ἑξωτερικῷ. Εἰς τοὺς ἑγγραφομένους δὲ νέους συνδρομητὰς καὶ αἰτούντας τὰ σώματα καὶ τῶν τριῶν ἐτῶν ἀποστέλλονται ταῦτα ἐπὶ παραλή-
φωμῇ δραχ. ἢ φρ. χρυσῶν 15.

Συνδρομητὰ ἑγγράφονται εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Συλλόγου ἐν συνοικίᾳ Πλάκας παρὰ τῇ Ἱημοτικῇ Σχολῇ, ὁδὸς Φιλίσσης, ἀριθ. 5, καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἀνέστη Κωνσταντινίδου».

Πᾶσα ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Σύνλογον ἐπιγράφεται

Σύλλογον «Ἀναπλάσεως» Ἀθῆνας.
Collège «Anaplassis» Athènes.

Πᾶσα δωρεὰ πρὸς τὸν Σύνλογον ἢ πρὸς τὸ ταμεῖον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἢ πᾶσα συνδρομὴ πρὸς τὸ περιοδικὸν πέμπεται πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς «Ἀναπλάσεως» Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Γερμανὸν ἢ πρὸς τὸν ὑποταμίαν τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Σ. Κυριακοῦ συμ-
βαλλογροφῶν.

Τὰ πεμπόμενα χειρόγραφα δημοσιεύμενα καὶ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1890.

Η ΕΡΕΥΡΗΜΕΝΑ

Ἑβδὼν τοῦ φηρημεντικοῦ τῶν ἀρχαίων χριστιανῶν βίου, ὑπὸ Φ. Παπαδοπούλου. — Περὶ προσευχῆς, ὑπὸ Γρ. Γύργου ἀρχιεπισκόπου. — Τὸ πρόγραμμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κτήριον ὑπὸ Σαπφῶς Ανοσιτίδου. — Ὁ Τολστόν ἐν Ἑλλάδι, ὑπὸ Α. Διαμαντοπούλου. — Πρὶν περὶ τῶν συμφωνησάμεν ὁ διδάσκοντες περὶ τοῦ τελικοῦ σκοποῦ καὶ τῆς διδασκαλίας, ὑπὸ Α. Ἠλιοῦ. — Περὶ τῆς ἐν ταῖς Γυμνασίαις διδασκαλίας τῶν ἱερῶν μαθημάτων, ὑπὸ Σπυρίδωνος Τζελέπη. — Σχολεῖον πρακτικῆς ἠθικῆς, ὑπὸ Θ. Ι. Κόντη, ἡγγ. καὶ Ἠ. Ν. Δ. — Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας πρὸς τοὺς νεο-
συλλέκτους. — Ἱστορία Ἑλληνικῆ Θ. Βενζέλου. — Δελτίον Βιβλιοθήκης. — Ἀλληλογραφία.

ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΒΙΟΥ.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Ἰκανὰ εἰπόντες περὶ τῶν ἱερῶν τόπων τῶν ἀρχαίων χριστιανῶν, ἐρχόμεθα νῦν εἰς ἐξετά-
σωμεν τοὺς ἱεροὺς καιροὺς ἢ τὰς ἐορτὰς αὐτῶν.

§ 4. ΓΕΝΕΣΙΣ ΚΑΙ ΛΙΑΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙΣ ΕΟΡΤΩΝ.

Κατὰ τοὺς πρώτους τῆς θεμελιώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ χρόνους οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ καθ' ἑκάστην συνήρχοντο ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πρὸς λατρείαν τοῦ Θεοῦ (Πραξ. β'. 46 καὶ ἀποστολ. διαταγ. β'. 59), διότι κατὰ τοὺς χριστιανοῖς, τῶν θαναμασίων εὐαγγελικῶν γεγονότων ἀναμνησκόμενοι, πᾶσα ἡμέρα ἡγιασμένη ἐλογίζετο (πρβ. Ὁμογ. κατὰ Κέλσ. ἡ. 22 καὶ Χρυσ. στ. ἡμιλ. εἰς τὴν πενήκοντ. καὶ ἡμιλ. εἰ. εἰς τὴν Δ'. πρὸς Κορινθ.) Ἡ ἀρχαιοτάτη ὁμοῦς αὕτη συνήθεια, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποστολικὴν ἐποχὴν, τὸ μὲν ἐξ ἀναλογίας πρὸς τὰ

τοῦ παλαιοῦ νόμου, τὸ δὲ δι' ἀναπορεύκτους τῆς αἰσθητικῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως ἀνάγκας, μετεβλήθη οὕτως, ὥστε ὀρισμένοι ἡμέραι καὶ ὀρισμένοι καιροὶ ἐξηρῆθησαν καὶ διεκρι-
θῆσαν, ἵνα, καθὰ ὁ Paulinus ᾄδει,

«pigna diurnis
ingenia obsequiis, saltem discrimine facto,
post intervallum reduci solemnia voto
sancta libenter agant». (Natal. Felic. Carm. X).

Αἱ ἡμέραι αὗται καὶ οἱ καιροὶ οὗτοι ἐορτά-
ζοντο ὑπὸ τῶν χριστιανῶν μετ' εὐαγγελικῆς ἀπλότητος καὶ σεμνότητος, ἐθεωροῦντο ἡμέραι καὶ καιροὶ ἰσχυρῆς χαρῆς καὶ οὐχὶ κοσμικῆς τέφ-
ψεως καὶ ψυχαγωγίας. Ἐπεὶ οὖν δὲ ἀπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου αὐτοκρατορικοὶ νόμοι πᾶ-
σαν ἀπηγόρευον κατὰ τὰς ἱερὰς καὶ ἰσχυρὰς ἡμέ-
ρας δημοσίαν διασκεδασίαν, ταράττονσαν τὴν τοῦ νοῦ εὐλαβὴν ἔκτασιν καὶ τὴν τῆς καρδίας κατάνυξιν. Ἔτι δὲ οὐδὲν δημόσιον ἐξετελέετο ἔργον, τὰ δικαστήρια ἤσθον, ἐπετρέποντο δὲ μόνου ἔργα τῆς ἀπολύτου ἀνάγκης καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, οἷον ἡ τῶν δούλων χει-
ραφέτησις. Τῶν ἐορτῶν ἀγομένων, οἱ ἱεροὶ ναοὶ καὶ αἱ τῶν χριστιανῶν κατοικίαι ἐκοσμοῦντο, ἵπως καὶ αὐτοὶ οὗτοι ἐορτασθῶς ἐνδεδυμένοι ἐσπρηνίζοντο, ὡφειλον δὲ πάντες οἱ πιστοί, εἰμὴ δι' εὐλογον αἰτίαν ἐκαλύοντο, τῆς κοινῆς νὰ συμμετέχωσι προσευχῆς, ν' ἀπέχωνται τῆς νηστείας καὶ προσεύχονται ὀρθοστάτην, μὴ κλίνοντες γόνυ, τέλος τὰς ἀγάπας ἐτέλουν, ἀνθ' ὧν βραδύτερον ἐλεημοσύνας διενέμοντο καὶ οἱ πτωχοὶ ἐψωμίζοντο.

Περὶ ἐπιστρέφονται δὲ ἅπασαι αἱ χριστιανικαὶ

έορταί (dies sacri, festi, feriati) εντός εβδομαδιαίου και έτησίου κύκλου, διό και δύ- νανται να έξετασθώσι, διαιρούμεναι εις εβδο- μαδιαίας (hebdomadarii) και έτησίας (anniver- sarii).

§ 5. ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

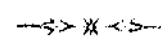
A) 'Η Κυριακή. 'Εν αντιθέσει προς τόν 'Ιουδαιισμόν λίαν ένωρίς ήζαξαντο οί χριστιανοί έορτάζοντες, άντι τοῦ Σαββάτου, τήν Κυριακήν ώς τήν ήμέραν τής άναστάσεως τοῦ Κυρίου ('Η ήμέρα τοῦ Κυρίου, ή Κυριακή, Dies dominica και άπλώς Dominica, Dies resurrectionis). Τχη τής Κυριακής ώς ήμέ- ρας έορτασίμων άπειρώσιν (καιώς σαφή ήδη έν τή Κ. Διαθήκη (Ίωάνν. κ'. 26, Πραξ. κ'. 7, Α'. Κορινθ. ις'. 1 και 2, Αποκαλύψ. α. 10), κατά τόν Β'. δέ αιώνα εθέρσκωμεν αυτήν γε- νικώς έν τή 'Εκκλησίαι διαδεδομένην ('Επιστ. Βαρνάβ. κεφ. ιε', 'Υμνός. προς Μαργνησ. κε- φαλ. θ', Plin. V. X, epist. 96 ad Trajan. και 'Ιουστίν. Απολογ. Α'. κεφαλ. 67. «Τήν δε τοῦ ήλιου ήμέραν κοινή πάντες τήν συν- έλευσιν ποιούμεθα, έπειδή πρώτη έστιν ήμέρα, έν ή ό Θεός τὸ σκότος και τήν ύλην τρέψας κόσμον έποίησε και 'Ιησοῦς Χριστός ό ήμέτερος Σωτήρ τή αὐτῇ ήμέρα εκ νεκρῶν άνέστη»). 'Ετελοῦντο δέ κατά τήν ήμέραν τής Κυριακής Ιεραὶ συνάξεις, άπηγορεύετο τὸ νη- στεῦεν, διότι ήν ήμέρα χαρῆς, και προσή- χοντο οί πιστοί Ιστάμενοι, διότι τὸ μη κλίνειν γόνυ σύμβολόν έστι τής Άναστάσεως (Tertull. de coron. milit. c. 3, καν. 18 τής έν Γάργρ. και 20 τής έν Νικ. πρώτης συνόδου, c. 21 concil. Hiberitan.) Προς τούτοις τήν Κυ- ριακήν έξ αρχαιοτάτων χρόνων έξχόλαζον οί χριστιανοί, άποτιθέμενοι τās βιωτικὰς μερί- μνας (Tertull. de orat. c. 23), τήν έκκλη- σιαστικὴν δέ ταύτην συνήθειαν ένέρωσαν οί έν τοῖς έφεξής χρόνοις ένδοθέντες άνοκρα- τορικοί και έκκλησιαστικοί νόμοι (Cod. Jus- tinian. Lib. III, Tit. 12 de feriis, Loc. 3 και Cod. Theodos. L. II, T. 8, L. 1. Εὔσεβ. βίος Κωνσταντίν. δ'. 18, καν. 18 τής έν Αυ- δικ. συνόδ. και c. 28 Concil. Aurelian. III). 'Ιδίως δέ προσεπάθουν οί χριστιανοί άποκρά- τορες, άπαγορεύοντες τās δημοσίας έννικὰς διασκεδάσεις, άπαραιμίωτον να διασώξωσι τήν Ιερότητα τής ήμέρας τοῦ Κυρίου (Cod. Theod. L. XV, T. 5. de spectaculis, L. 2 και Cod. Justinian. L. III, T. 12, L. 7).

B) Πιθανως εκ κοινοτήτων, ως Ιουδαίζον- τες άπετέλουν χριστιανοί, διεδόθη έν ταις κατά τήν Άνατολήν έκκλησίαις τὸ έθιμον τοῦ έορτάζειν προς τή Κυριακή και τὸ αρχαίον Ιου- δαϊκὸν Σάββατον, καθ' ό άπείχοντο οί άνατο- λικοί τής νηστείας και προσήχοντο όρθοί

(Αποστολ. Διαταγ. βιβλ. ζ'. κεφ. 23, καν. άπο- στολ. 66' προβ. και 'Αποστολ. Διαταγ. β'. 59, έ. 20, ή. 33 και καν. 16 τής έν Ασοδικ. συ- νόδου). Τούναντίον έν τή Δύσει και ίδίως τή Γαμαλική έκκλησίαι τή ήμέρα τοῦ Σαββάτου ένήστειον οί χριστιανοί (Tertull. de jejun. 14, c. 26 Concil. Hiber.). 'Η διαφορά αὐτη έν παλαιῶς ήδη χρόνοις ένέννησεν έν τή έκ- κλησίαι έριδας (Tertull. de orat. c. 23), αὐτινες μετά τὰ μέσα μάλλιστα τοῦ δ'. αἰῶνος ζωηρότερον ήζαξαντο έκκαίμεναι (Augustin. epist. 36 ad Casulanum και 82 ad Hieronymum). 'Ότε δέ ό 'Ρώμης έπίσκοπος 'Ιννο- κέντιος ό Α'. (402—417) τήν κατά τὸ Σάβ- βατον νηστείαν νομικῶς έκύρωσε (Innocent. epist. ad Decentium § 41, όπιως τοῦτο άπεδοκίμασεν ή έν Τροῦλλῶ συνόδος, Θεσι- σασα 3λως τὸ έναντίον έν τῷ 55 κανόνι. Καί ή διαφορά αὐτη προς ταις άλλαις άφορμαῖς συνετέλεσεν οὐ μικρὸν έν χρόνοις μεταγενε- στέροις εις τήν διάσρηξιν τοῦ έκκλησιαστικοῦ μεταξὺ Άνατολῆς και Δύσεως συνδέσμου.

Γ) 'Η Τετάρτη και Παρασκευή. 'Η Τετάρτη (feria quarta, τετράς) και ή Παρασκευή, τὸ παρ' 'Εβραίοις προσάββατον (feria sexta, παρασκευή, parasceve), άμφότεραι αὐται αὐ- οῦτω παρὰ Ασιτικούς καλούμεναι dies stali- onum (Tertull. de orat. c. 14 «Statio de militari exemplo nomen accipit, nam et militia Dei sumus» έθήλου δέ ή λέξις τήν μετά προσευχῆς συνδεδεμένην νηστείαν) ήσαν άφιερωμέναί τή μνήμη τοῦ πάθους και τοῦ θανάτου τοῦ Σωτήρος. Καί δή, ως καθήνου- μεν εκ τοῦ εις τὸ Πάσχα λόγον Πέτρου τοῦ 'Αλεξανδρείας(300), τήν μὲν Τετάρτην έτήρουν οί χριστιανοί δια τὸ γενόμενον συμβούλιον ὑπὸ τῶν 'Ιουδαίων επί τή προδοσίαι τοῦ Κυρίου, τήν δέ Παρασκευήν δια τὸ πεπονθέναι αὐτὸν ὑπὲρ ήμῶν επί τοῦ σταυροῦ. Κατὰ τας ήμέρας ταύτας συνήρχοντο οί πιστοί εις κοινήν προ- σευχὴν και άκράσιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, τε- λοῦντες έστιν ὅπου και τὸ κυριακὸν δείπνον (M. Βασίλ. έπιστ. 93, Χρυσόστ. ὁμιλ. έ. εις τήν Α'. προς Τιμόθ. και Σιωκράτ. έκκλ. Ιστορ. έ. 22), και ένήστειον οικείαι προαιρέσει μέχρι τής ενάτης ή τής καθ' ήμῶς τρίτης μεταμεσημ- βηνῆς ώρας (semi-jejunia), έξαιρουμένης κατ' 'Επιφάνιον ('Εκθ. πίστ. κεφ. 22) «τῆς Πεντη- κοστῆς 3λης τῶν πεντηκόντα ήμερῶν, έν αἷς οὔτε γονυκλισίαι γίνονται, οὔτε νηστεία προσ- τέταται.»

Φ. Η. Παπαδόπουλος

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

«Διὰ πάσης προσευχῆς και δεήσεως προσευχόμενοι, έν παντί καιρῷ έν πνεύματι» και εις αὐτὸ τοῦτο άγρυ- πνοῦντες έν πάσῃ προσκαρτερήσει και δεήσει» ('Εφεσ. ε'. 18).

Μεταξὺ τῶν έξοχωτέρων και άγιστέρων έρ- γων, δι' ὧν οί θεοὶ Αποστολοὶ έστερέωσαν και έλάμπρυναν τήν έκκλησίαν τοῦ Κυρίου ήμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ, και οί άγῶνες αὐτῶν έν τῇ προσευχῇ, εις πολλά μέρη τής άγίας Γραφῆς μνημονεύονται, προς διδασκαλίαν και προς οἰκοδομήν τῶν πιστῶν.

Ό θεὸς άπόστολος Παῦλος, μετά τριετείς άγῶνας τοῦ Εὔαγγελικοῦ κηρύγματος προς τοῦς 'Εβραίους, παραινῶν τελευταίον τοῦς προεβυτέρους τής 'Εκκλησίας ταύτης, και μέλ- λων άπέρχεσθαι άπ' αὐτῶν, έπεσφράγισε τās άποστολικὰς αὐτοῦ προτροπὰς και παραινήσεις δια τῆς προς τὸν Κύριον εὐλαβῶς προσευχῆς. «Και ταῦτα εἶπὼν, θεῖς τὰ γό- νατα αὐτοῦ ὑν πάσιν αὐτοῖς, προσήύξατο» (Πραξ. κ', 36). Καί προσ- ευξόμενος και έν τῇ περιστάσει τούτῃ ό θεσπέ- σιος οὗτος λειτουργὸς τής Εὔαγγελικῆς χάρι- τος και άληθῆς φωστῆρ και διδάσκαλος τῶν έθνῶν τής Γῆς, κατέδειξε τήν άναγκαιότητα τῆς προς τὸν Θεὸν προσευχῆς, έν τῷ έργῷ τής σωτηρίας ήμῶν.

Ό δὲ Θεός και Σωτήρ ήμῶν 'Ιησοῦς Χρι- στός, έπισφραγίζων τὸ επί τῆς Γῆς μέγα και θαυμαστὸν έργον τῆς τοῦ άνθρωπίνου γένους άπολυτρώσεως, ὀλοκλήρως νύκτας διήλθεν έν τῷ άγῶνι τής προσευχῆς τήν δέ τελευταίαν προς τοῦς άγίους αὐτοῦ μαθητὰς και άποστό- λους αἰώνιον και χαριτόβροτον διαθήκην, μι- κρὸν πρό τοῦ κοσμοσωτηρίου αὐτοῦ πάθους, έπέστεψε δια τῆς προς τὸν οὐράνιον αὐτοῦ πατέρα προσευχῆς «Πάτερ ἄγιε, εἰπὼν προς τοῖς άλλοις, τήρησον αὐτοῦς έν τῷ ὄνοματί σου, ἵνα ὤσιν έν, κα- θ' ὡς ήμεῖς. Καί γενόμενος έν άρω- νία εκτενεστέρον προσήύχετο»

έγένετο δέ αὐτῷ ὡς εἰ- θροβόμοι αἵματος καταβαίνον- τες επί τῆν Γῆν» (Λουκ. κβ', 44) Καί έν τῷ θαυμαστῷ τούτῳ άγῶνι τής προσευχῆς ό Θεάνθρωπος, οὐ μόνον δια τῶν δακρῶν, αλλά και δια τοῦ ἰδρώτος καθηρίασε τήν Γῆν «ὅς έν ταῖς ήμέραις τῆς σαρκὸς αὐ- τοῦ, λέγει ό οὐρανοβίμων άπόστολος, δε- ήσεις τε και ἱκετηρίας προς τὸν δυνάμενον σώξειν μετὰ κραυ- γῆς και δακρῶν προσεύχασθ» ('Εβρ. έ. 7'. 'Αλλ' αὐτὸς παντοδύναμος ὢν, δὲν εἶχεν ανάγκην βεβαίως τῆς δια τῆς προσ- ευχῆς έμισχύσεως, αλλά δ' αὐτὸν προς ήμῶς τοῦς άνθρώπους έπειρον αὐτοῦ άγάπην και

συγκατάβαση, εκάλυψε τήν παντοδυναμίαν του έν τῇ άσθενείαι τῆς ήμετέρας σαρκὸς και ηθ- δόκησε, δια τῶν θείων αὐτοῦ προσευχῶν, να έμισχύση και να καθαριάση τās ήμετέρας προσ- ευχῆς ό ἄγιος τῶν ἁγίων, τὸ άπειράσμη τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ και πατρὸς και χαριεπιφάνειας ὑποστάσεως αὐτοῦ, οὐδεμίαν εἶχεν ανάγκην να προσευχηθῇ ὑπὲρ εἰαυτοῦ, αλλά δια τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ παραδείγματος ήθέλησε να διδάξῃ ήμῶς προσεύχεσθαι προς τὸν Θεὸν τῆς σωτη- ρίας ήμῶν' ό θησαυρὸς τῶν άγαθῶν και ζωῆς χορηγός, οὐδόλως έχρηξεν έξωτερικῆς αντιλή- ψεως, άλλ' ως αἰώνιος άρχιερεὺς και μεσίτης τῆς σωτηρίας ήμῶν, παρεσκεύασε δι' ήμῶς τοῦς ἁμαρτωλοῦς τὸν ανεξάντλητον θησαυρὸν τῆς θείας χάριτος, δια τῶν ἁγίων νηστειῶν τῆς πίστεως αὐτοῦ «ἐχοῦντες οὖν ἀρχιερεῖα μέγαν διελήλυθότα τοῦς οὐρα- νοῦς, 'Ιησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολο- γίας, προσερχώμεθα μετὰ παρ- ρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν έλευσιν, και χάριν εὐφραμεν εἰς εὐκαιροῦν βοήθειαν» ('Εβρ. δ', 14). Αἰηλαθῇ προσευχόμεθα, φίλε άναγνώστα τῆς 'Αναπάσεως», προσευχόμεθα κατ' οἶκον μετὰ τῶν μελῶν τῆς οικογενείας πρό τοῦ γέναιτος και τοῦ δείπνου επί τῆς τραπέζης, λέγοντες τήν ὑπὸ τῆς μητρὸς 'Εκ- κλησίας καθωρισμένην προσευχὴν, και εὐχαρι- στοῦντες οἴκῳ τῶν Θεῶν επί τὸ αὐτὸ, ή κατ' ἴδιαν ἕκαστος τὸ πρῶν έγειρόμενοι τῆς κλίνης, και τὸ έπέρας προς ὕπνον κατακλινομένοι Κύριε εἰλέησον' ό Θεός εἰλέεσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ.

Δια τοῦς φαιθίμους και νυσταλέους περὶ τήν πίστιν, και ή προσευχὴ αὐτῇ έξαρκεῖ, από καρ- δίας γινομένη και συνοδευομένη τοῦ ση- μείου τοῦ τιμίου σταυροῦ' έξαρκεῖ βεβαίως, ὅταν πρόκειται οί τοιοῦτοι να έξεγερωθῶσι τοῦ ὕπνου, ή να κατακλιθῶσιν άνευ οὐδεμιᾶς προσ- ευχῆς, δάμην άλλῶν ζώων! Αλλὰ προσευχώ- μεθα και έν τῇ 'Εκκλησίαι τοῦ Θεοῦ μετά τῶν ήμετέρων συμπολιτῶν και έν Χριστῷ ἰδελφῶν, άλλήλους οἰκοδομοῦντες εις τήν χριστιανικὴν εὐσέβειαν, και τὸ καλὸν παράδειγμα ζωῆς πί- στεως και άρετῆς τῷ πλησίον οὔτω γινόμενοι δυστυχῶς εις τās πονηρὰς ταύτας ήμέρας, ή έν τῇ 'Εκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ δημοσίως προσ- ευχὴ και λατρεία παρεμείθη ὑπὸ πολλῶν παρ' ήμῶν εις τās πόλεις μάλλιστα, προφάσεις έν ἁμαρ- τίας προφασισομένων, και δια τοῦ άσεβοῦς αὐτῶν παραδείγματος διαφθειρόντων τήν πα- τριῶν εὐσέβειαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅστις άνευ πίστεως και πρακτικῆς άρετῆς, εἶναι ἄδύ- νατον ν' άπολυρωθῇ και να άπαλλαγῇ τῆς παρούσης τυλαιπωρίας και ἀθλιότητος.

Ἄλλ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενοι πρόπει νὰ ὁμολογήσωμεν μετὰ βεβαιότητος θλίψεως, φίλε ἀναγνώστα, ὅτι πολλοὶ ἐξ ἡμῶν προσερχόμενοι εἰς τὴν Ἱερὴν Ἐκκλησίαν τὸς κυριακὰς καὶ τὰς ἄλλας ἑορτὰς, ἰστάμεθα ἐν αὐτῇ ἀπροσέκτως, ἀνευλαβῶς καὶ φλυαροῦμεν πολλὰκις, σκανδαλίζοντες τοὺς περὶ ἡμᾶς εὐλαβεῖς χριστιανοὺς. Τὸ δὲ χεῖριστον, ὅτι ἐπίτροποι Ἐκκλησιῶν μὲ τὸν κρότον καὶ θόρυβον τῶν δίσκων τῆς ἀργυρολογίας, ἥτις ἠδύνατο νὰ γίνῃ εὐπρεπέστερον, ἀλλὰ καὶ προσετώτες τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἔστιν ὅτι, παραφερόμενοι ὑπὸ ζήλου καὶ θυμοῦ ἀκαίρου ἐν τῇ θεῖᾳ λειτουργίᾳ, ταράττουσι τοὺς εὐλαβεῖς προσευχομένους, καὶ παρὰ τὴν θέλησιν αὐτῶν, γίνονται τὸ κίκιστον παράδειγμα εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ἐἰσελθε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ὀρθοδόξων ὁσῶσαν, τῶν καθολικῶν καὶ τῶν διαμαρτυρομένων χριστιανῶν, καὶ θὰ ἴδῃς, ὅτι ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά αὐτὰ ἐν σιγῇ, ἐν εὐλαβείᾳ καὶ εὐκοσμίᾳ, παρίστανται ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς χάριτος· εἰσελθε καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων τῶν ἐν τῇ ἔξῳ καὶ ἔσω Ἑλλάδι, καὶ θὰ ἴδῃς τὴν λυπηρὰν ἀντίθεσιν, ἀταξίαν, ἀνευλάβειαν καὶ φλυαρίαν ἀνδρῶν πρὸς ἄνδρας καὶ γυναικῶν πρὸς γυναῖκας.

Εἶναι πλέον καιρὸς νὰ φροντίσωσιν αἱ ἱεραρχοὶ θεόντως, ὕπὸς πᾶνσιν ἢ τοῦλάχιστον μετριοσθῆ, ἢ ἐν ταῖς ἡμετέραις Ἐκκλησίαις ἐπικρατοῦσαι ἀταξία καὶ ἀνευλάβειαν ἐντός καὶ ἐκτός τοῦ Ἱεροῦ βήματος.

Τὸ σπουδαιότερον καὶ ἀναπόφευκτον καθήκον, ὑπὸ τῆς ἀγίας καὶ χριστιανικῆς ἡμῶν πίστεως ἐντελλόμενον διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν τὴν ἐπίγειον καὶ οὐράνιον, ἀναμφιβόλως εἶναι τὸ Ἱερόν καθήκον τῆς πρὸς τὸν Θεὸν προσευχῆς, δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει τὴν ὑψίστην τιμὴν νὰ συνδιαλεχθῆ μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ἐμπλησθῆ θάρακτος, χαρᾶς καὶ τόλμης εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του καὶ εἰς τοὺς φαινομένους κινδύνους. Διὸ καὶ οἱ θεοφόροι τῆς Ἐκκλησίας πατέρες μάλα εὐλόγως καλοῦσι τὴν προσευχὴν μητέραν καὶ τὸ φῶς τῶν πασῶν τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ἧς ἄνευ οὐτε τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ οὐρανοῦ ἡμῶν πατὴρ λαμβάνομεν, οὔτε τὰ καλὰ καὶ κοινωνοφελῆ ἔργα δυνάμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν· τὰ καλὰ καὶ σεμνὰ ἔργα, αἵτινα πρὸ πάντων ἐμπνέει καὶ ζωογονεῖ ἡ ἱερὰ προσευχὴ· καθότι ἡ προσευχὴ ὑψοῖ τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν Θεόν, τὸν δημιουργὸν καὶ πρῦταν τῶν πάντων, καὶ διὰ τῆς μετ' αὐτοῦ πνευματικῆς κοινωνίας καὶ ἐνώσεως, ἣν ἀπεργάζεται, ἐξαγνίζει τὴν ἀνθρώπινον θέλησιν καὶ καρδίαν, ἐμπνέουσα τὴν πρὸς τὸ ἀγαθὸν προθυμίαν, ὡς τὴν ἐκφρασιν τοῦ θείου θελήματος· ἐντεῦθεν λοι-

πὸν τὰ κακὰ καὶ μάταια καὶ ἐπιβλαβῆ ἔργα συλλαμβάνονται ἐν τῷ νῷ, καὶ ἐκτελοῦνται μακρὰν τῆς προσευχῆς, ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδὲ βῆμα δυνάμεθα νὰ κάμωμεν πρὸς τὸν χριστιανικὸν καὶ θεόφορον βίον, ἐν ᾧ καιρῷ διὰ τῆς προσευχῆς, γινόμεθα ἕτοιμοι τῆς χάριτος τοῦ Σωτήρος ἡμῶν Θεοῦ, ἐκχέοντες τοὺς θησαυροὺς τῆς εὐλογίας εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν εὐλαβῶς προσευχομένων.

Καὶ καθὼς χωρὶς τῆς πίστεως καὶ τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, εἶναι ἀκατόρθωτος ἡ ἡμετέρα σωτηρία ἀπὸ τῶν παρόντων καὶ μελλόντων δεινῶν, οὕτω καὶ ἄνευ τῆς προσευχῆς, εἶναι ἀδύνατος ἡ ἀληθὴς πίστις καὶ αἱ ἀληθεῖς χριστιανικαὶ ἀρεταί. Ἡ ἀληθὴς πίστις καὶ αἱ χριστιανικαὶ ἀρεταί, εἰσὶ δῶρα τῆς θείας χάριτος, ἅτινα ὁ κατ'ἀγαθὸς Θεὸς δωρεῖται εἰς ἡμᾶς, ἐὰν ἡμεῖς πρῶτον ζητήσωμεν ταῦτα παρ' αὐτοῦ διὰ τῆς εὐλαβῆς καὶ ἐκκαρδίου προσευχῆς· αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ἡμῖν, ζητεῖτε καὶ εὐρήσεται κροῦετε καὶ ἀνοίγῃσεται ὑμῖν πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει καὶ τῷ κροῦοντι ἀνοίγῃσεται· (Ματθ. ζ'. 7.)

Ματαίως, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ζητοῦμεν παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν εἰς τὰς ἡμετέρας θνητοχίας καὶ συμφορὰς, ἐὰν μὴ πρῶτον ζητήσωμεν ταύτην μετὰ πίστεως ζώσης παρὰ τοῦ παντοδυνάμου καὶ παντοκράτορος. διότι «πᾶσα δόξα ἀγαθὴ καὶ ἰσχυρὰ καὶ ἐξ ἑαυτῆς ἐστὶν ἡμεῖς ἀβάνοον παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων», λέγει ἡ θεία Γραφή (ΐακ. Α', 17) ὁ δὲ πατήρ τῶν φώτων καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν ἡμετέραν προσευχῇ, φωτίζει καὶ ἐγμύζει τὸν νοῦν ἡμῶν, καὶ πληροῖ ταυτοχρόνως τὰς καρδίας ἡμῶν τῆς πρὸς αὐτὸν καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, καὶ τῆς ἐντεῦθεν χαρᾶς, εἰρήνης καὶ ἀγαλλιάσεως. Διὸ, πρὸς τὸν Θεὸν πρὸ πάντων ἐν πάσῃ περιστάσει, ὀφείλομεν νὰ καταφεύγωμεν προσευχόμενοι, καὶ παρ' αὐτοῦ νὰ ζητῶμεν τὴν ἀληθῆ φωτισμὸν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας ἡμῶν· «ἐὶ δὲ ἐτις ὁ μὴ νὰ λέει περὶ σοφίας αἰτεῖται τὸ παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ» (ΐακ. Α', 8) Ὁ οὐράνιος πατήρ θαυμάως χορηγεῖ τὰ δῶρα τῆς θείας αὐτοῦ χάριτος εἰς τοὺς ἐξ ἄλλης ψυχῆς καὶ καρδίας ἐπικαλουμένους αὐτὸν· πιστὸς ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ «πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει καὶ τῷ κροῦοντι ἀνοίγῃσεται».

Ἄλλὰ καὶ τί ἄλλο εὐχερέστερον, ὑψηλότερον καὶ ἀξιοπρεπέστερον τῆς προσευχῆς, δηλαδὴ τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ συνομιλίας ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων; Ἐνταῦθα δὲν ἀπαιτοῦνται κόποι

καὶ μόχθοι καὶ ἀγῶνες, ὡς ὑφιστάμεθα πρὸς ἀπόκτησιν πλούτου, δόξης, τιμῶν καὶ τῶν ἄλλων φθαρτῶν καὶ ματαίων πραγμάτων· δὲν ἀπαιτεῖται ἡ μεγάλη προπαρασκευὴ καὶ στενοχωρία, ἣν αἰσθανόμεθα μέλλοντες νὰ παρουσιασθῶμεν καὶ νὰ ὑμνήσωμεν μετὰ τῶν ἀρχόντων καὶ ἡγεμόνων τῆς Γῆς· ἐνταῦθα, δηλονότι ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεὸν προσευχῇ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιχειρήσωμεν μακρὰς, καὶ πολυπόρους ὁδοιπορίας κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν, οὐδὲ νὰ παρακαλέσωμεν σκληροκαρδίους ὑπερόπτιος καὶ ὑπερηφάνους ἀνθρώπους, ἐξαιτούμενοι παρ' αὐτῶν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν εἰς ἐπελθοῦσαν ἀνάγκην καὶ συμφορὰν.

Πορθεῖον πάντοτε, χριστιανέ, ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, ἐκτέλει μετὰ χαρᾶς τὸ ἔργον αὐτοῦ θέλημα, ἐργάζου πάντοτε εἰς δόξαν Θεοῦ, καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος, ἀγάσῃ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτὸν, καὶ ὁ σὺ μισεῖς ἐτέρον μὴ ποιήσης, καὶ οὕτω προσεύχου ἀδιαλείπτως, κατὰ τὴν παραίνεσιν τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν «πάντοτε χεῖρετε, ἀδικεῖτε πτωχεύετε, ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θείλημα Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς» (Α'. Θεσσαλ. Β', 17)

Ἀδικεῖτε πτωχεύετε. Ἡ ἀποστολικὴ αὕτη ἐντολὴ βεβαίως φέρει εἰς ταραχὴν καὶ ἀντιλογία τὸς ψυχρούς καὶ χλιαροὺς χριστιανοὺς τοῦ παρόντος αἰῶνος. Εἰς αὐτοὺς φαίνεται ἀδύνατος ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἱερᾶς ταύτης ἐντολῆς ἐν τῷ μέσῳ τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν, καὶ τῶν κοινωνικῶν καθηκόντων, ὅς δ' εἶπεν καὶ τῆς ἐπικρατούσης θρησκευτικῆς ψυχρότητος καὶ ἀδιαφορίας. Καὶ βίμως οὐδεὶς δικαιούται νὰ μὴ ἐκπλήρωσῃ τὴν σωτήριον ταύτην ἐντολὴν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν προσευχῆς. Ἡμεῖς ἀποφεύγοντες τὴν προσευχὴν, τὴν ψυχὴν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν ζωὴν τῆς ἡμετέρας ζωῆς, προφασίζόμεθα τὸ πλῆθος τῶν καθημερινῶν ἐνασχολήσεων καὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἐπαγγέλματος ἡμῶν. Καὶ βίμως βίωσι σπουδαιότερα καὶ εὐρύτερα τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματος ἡμῶν, τὸσφ μᾶλλον ἐχομεν ἀνάγκην τῆς χάριτος καὶ τῆς βοήθειας τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, πρὸς τὴν ἀκριβῆ καὶ ἐπωφελῆ αὐτῶν ἐκπλήρωσιν, καὶ τόσφ μᾶλλον συνεχέστερον ὀφείλομεν νὰ καταφεύγωμεν πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα, ἐξαιτούμενοι παρ' αὐτοῦ φωτισμὸν, ἐνίσχυσιν καὶ καρτερίαν, πρὸς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐμπιστευθέντος ἡμῖν ὑπὸ τῆς πατρίδος καὶ τῆς κοινωνίας λειτουργήματος· ἐὰν ἀρχίζομεν τὸ καθημερινὸν ἡμῶν ἔργον, ἔστω καὶ μετὰ τὴν μόνην τὴν προσευχὴν, Κύριε ἐλέησον, Χριστέ ἐλέησον, τὴν προσφιλεστάτην ταύτην προσευχὴν τῶν ἀρχαίων χριστιανῶν,

ἦν ἔλεγον ἐν παντὶ καιρῷ, καθήμενοι καὶ ἰστάμενοι, ἐργαζόμενοι, περιπατοῦντες καὶ διαλογιζόμενοι, ἀναμφιβόλως κλαττοῦται ἢ ἐν τῷ ἐργάζεσθαι ἀναφαινομένη δυσχέρεια καὶ ἀπειπισία πολλὰκις· ἄλλως τε ἡ κυριακὴ προσευχὴ πᾶτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἔγρασε θῆ τὸ ὕμνομα σου... τὸ θεσπέσιον τοῦτο κεφάλαιον τῶν ἱερῶν προσευχῶν, τὸ πάγχρυσον τῆς θείας σοφίας χρησιμολόγημα, δὲν εἶναι τόσον μακρὰ, ὥστε νὰ ἐπιβαρύνῃ τὴν προσευχόμενον.

Ὅχι λοιπὸν τὰ βιωτικὰ ἡμῶν ἔργα καὶ καθήκοντα, ἀλλ' ἡ ματαίωτος καὶ ἡ κακὴ ἀνατροπὴ καὶ ἀντιχριστιανικὴ παιδείσις, βιάλλουσι προσκόμματα εἰς τὴν προσευχὴν, εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν προσευχὴν, ἥτις εἶναι ἡ κεχαριτωμένη διδασκαλὸς πασῶν ἀρετῶν, καὶ ἧς ἄνευ ὁ ἄσθραπος χριστιανὸς ἢ ἐθνικὸς ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐκπίπτει τῆς ἀνθρωπίνης τιμῆς καὶ ἀξίας, ἀποθηριούται, κενυρεῖ καὶ καταστρέφεται· «πάντες οἱ μακρύνοντες ἀπὸ σοῦ (τοῦ Θεοῦ) ἀπολοῦνται, μάλα εὐλόγως εἶπεν ὁ προφήτης καὶ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ· οἴμοι! πόσαι οἰκογένεια, ἐν αἷς οὔτε ὁ πατήρ οὔτε ἡ μήτηρ, οὔτε τὰ τέκνα αὐτῶν προσεύχονται, θάττον ἢ βράδιον ὑφίστανται τὴν ὄργην τοῦ Θεοῦ ἀμαρτάνοντες καὶ ἐξαφανίζονται κατὰ κράτος; Πόσοι φρονεῖς καὶ κακοῦργοι θὰ ἀπέφυγον τὴν λαίμητόμον ἢ τὰ ἰσόβια δεσμὰ καὶ πόσοι ἀτόχειρες θὰ ἐφείδοντο τῆς ζωῆς των. ἐὰν ἦσαν φίλοι τῆς προσευχῆς, ἥτις βεβαίως θὰ ἀπέτρπε καὶ θὰ προσφύλαττεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ μελετωμένου κακοεργήματος; πόσοι πατέρες καὶ μητέρες θρηνοῦσι καὶ κλαίουσι τὴν ἀπόλειαν υἱῶν καὶ θυγατέρων οἵτινες κατεκωνεύθησαν ἐν τῷ κλύδωνι ὀλεθρίων πειθῶν, μακρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν προσευχῆς διατελοῦντες;

Ὅθεν τῆς προσευχῆς οὐσίας ἀναποφεύκτου πρὸς τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν καὶ εὐημερίαν καὶ πρόσδοον, αὐτὴν ὀφείλομεν νὰ θεωρῶμεν τὸ σπουδαιότερον καὶ ἀναγκαϊότερον ἔργον, ἔργον πανίσχυρον, δι' οὗ σώζεται τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα ἡμῶν ἀπὸ τῶν φοβερῶν πληγῶν καὶ μαστιγῶν τῆς ἀντιθέου καὶ ἀθροῦσκου ζωῆς καὶ πολιτείας.

Μόνη δὲ ἡ ἀληθὴς προσευχὴ καθίσταται καρποφόρος καὶ χαριτόβροτος. Καὶ ἀληθῆ προσευχὴν ἐννοοῦμεν τὴν γινομένην μετ' εὐλαβείας καὶ προσοχῆς καὶ ἐξ ἄλλης ψυχῆς καὶ καρδίας· ὁ Θεὸς ἐπακούει τὴν φωνὴν τῆς καρδίας καὶ οὐχὶ τὴν φωνὴν τοῦ στόματος· ὅθεν προσευχόμενοι ὀφείλομεν ν' ἀφοσιώμεθα μόνον πρὸς τὸν Θεόν, παρ' οὗ ζητοῦμεν εὐλογίαν, φωτισμὸν καὶ ἐνίσχυσιν, πρὸς τὴν ἐκτέλειαν τῶν ἀγαθῶν ἔργων. Ἡ προσευχὴ εἶναι

εὐλαβῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ συνδιέλεξις. Καὶ ἐὰν τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Γῆς παρακαλοῦντες, παρακαλοῦμεν καὶ κατεκτενέομεν αὐτοὺς μετὰ προσοχῆς καὶ εὐπρεπείας, πόσῳ μᾶλλον τὸν Θεὸν τοῦ ἐλεύου καὶ τῶν οὐρανῶν; Καὶ ἐὰν οἱ ἄγγελοι ἠγάπησιν καὶ τρέψωσιν, πόσῳ μᾶλλον ἐνώπιον τῆς θείας αὐτοῦ δόξης, πόσῳ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ ἄμαρτωλοὶ καὶ ταλαίπωροι, ἐνώπιον τοῦ οὐρανοῦ ἡμῶν πατρὸς ἰστάμενοι καὶ τὴν χάριν αὐτοῦ ἐξαιτούμενοι; προσευχὴ ἄνευ προσοχῆς καὶ εὐλαβείας ἐκτελουμένη καθίσταται ἄκαρπος καὶ ἀναφελής. Ἄλλ' ἐκτός τούτου, προσευχόμεθα καὶ μετὰ πίστεως σταθερῆς καὶ ἀδιστακτικῆς καὶ ἐν πίστει, παρακαλοῦμεν ὁ Ἄποστολος, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος εἰσικεν κλύθωνι φιλίας σῆς ἀνεμιζομένῳ καὶ ἰσχυρῶν. Μὴ γὰρ οἰεσθεὶς ὁ ἕνθερος ἐκείνος, ὅτι λήψεται τι παρὰ τοῦ Κυρίου.» (Ἰάκ. 4. 6).

Ἡ προσευχὴ τῆς καρδίας τοῦ ἀληθοῦς πιστεύοντος ἐνισχύεται ὑπὸ τῆς πεποιθήσεως, ὅτι ὁ οὐράνιος πατήρ ἀφ' οὗ ἔδωκεν εἰς θάνατον τὸν μονογενῆ αὐτοῦ υἱόν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀναμφιβόλως χάριν τοῦ ἡμετέρου Ἀυτρωτοῦ καὶ Σωτῆρος, ἐκπληρώσει τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας ἡμῶν. Καὶ ὅταν προσευχόμεθα μετὰ τοιαύτης πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅταν ὀμιλοῦμεν μετὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα αὐτοῦ καὶ συγκληρονόμοι Χριστοῦ, τότε πέντα δυνάτεια ἐστὶ τῆς πίστεως, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν. Ἄλλ' ἐπὶ τούτοις πρέπει νὰ προσευχόμεθα καὶ μετὰ ταπεινώσεως χριστιανικῆς, συναισθανόμενοι ἐν τῇ προσευχῇ τὸ θεῖον μεγαλεῖον τοῦ Παντοκράτορος, ὡς καὶ πᾶσαν τὴν ἀθλιότητα ἡμῶν καὶ μηδαμινότητα ἐπὶ τίνα γὰρ ἐπιβλέψω, λέγει Κύριος ὁ Θεός, εἰμὴ ἐπὶ τὸν πρῶτον καὶ ταπεινόν, καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους; καρδίαν συντετριμμένην καὶ ταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουθενώσει· ἀλλὰ καὶ υπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινός δὲ δίδωσι χάριν.

Ἡ δὲ μετὰ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης γινόμενη προσευχὴ εἶναι ἢ μᾶλλον ἀληθῆς καὶ εὐπρόσδεκτος. Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη εἶναι ἢ ἀρίστη προσευχὴ ὅστις ἀδιαλείπτως ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν καὶ φυλάττει τὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἐντολῆς, αὗτος ἀδιαλείπτως προσεύχεται, ὁ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν φυσικὰ προσπαθεῖ νὰ ἀρέσῃ αὐτῷ, ἐκπληρῶν τὸ πανάγιον αὐτοῦ θέλημα.

Ἡ δὲ σωτήριος αὕτη προσπάθεια τοῦ ἀρέσκειν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐπικαλεῖσθαι αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς καὶ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ περιστάσει, συνίστησι τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν τῆς καρδίας.

Ἐπὶ τέλους ἡ προσευχὴ πρέπει νὰ γίνηται καὶ μετ' ὑπομονῆς ἀκλονήτου καὶ ἀφοσιώσεως ἐντελοῦς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου θέλημα· ἐὰν ὁ πανάγαθος καὶ παντοδύναμος δὲν ἐκπληροῖ διὰ μᾶς τὰ αἰτήματα τῆς προσευχῆς ἡμῶν, ἡμεῖς καὶ τότε ὀφείλομεν νὰ μὴ παύσωμεν προσευχόμενοι· ὁ πατήρ τοῦ ἐλεύου γνώσκει τὸν ἀρμόδιον καιρὸν τῶν πρὸς ἡμᾶς παρεχομένων θείων αὐτοῦ δωρεῶν· ἀλλὰ καὶ συνήθως, ὅτι ἐπιτυγχάνεται διὰ πολλοῦ κόπου, τοῦτο καὶ ἐκτιμᾶται δεόντως καὶ φυλάσσεται μετὰ μεζονος ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς.

Ὅθεν πᾶσαι αἱ πρὸς τὸν Θεὸν προσευχαὶ πρέπει νὰ τελευτῶσι μετὰ τὸ αἶτημα τοῦτο πέντα ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνήθη τὸ θελήμα ἡμῶν.

Βουδαπέστη, μηνὶ Νοεμβρίῳ 1890.

Γρ. Γάγος, Ἀρχιμανδρίτης.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

«Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήτω μοι.» Ἰ. Εὐαγγέλιον.

Χριστέ! τί εἶν' ὁ ἄνθρωπος καὶ τόσον τὸν τιμᾶς; Ἐν ᾧ κατήλθες ἐπὶ γῆς τὴν σάρκα του φορέσας; Ἐταπεινώθης δι' αὐτὸν τὰς θείας Σου τιμὰς ἄφαις, τὸ μέγα δι' αὐτὸν μυστήριον τελείως;

Σὺ, ὁ Σωτὴρ μου, ὁ Πῶς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, Ἐν ᾧ καλεῖς τὸν ἄνθρωπον νὰ Σὲ ἀκολουθήσῃ, πῶς διὰ γλώσσης ἰσχυρᾶς καὶ τόνου κραταιοῦ δὲν τὸν προστάτεις ὑποστῆναι Σου, Σῶτερ, νὰ βαδίσῃ;

Πῶς δὲν τῷ λέγεις: Τίχιστα ὀπίσω μου ἔλθι, ὁ ἄνθρωπε ἀγάριτε, ὡς ἐν τοῦ Παρθερίου ἐξεδιόχθης μάνας σου, διότι αἱ ἄρθαί αἱ ἄγιαί μου ἔσταλα σ' ἐφάνησαν ἐχθροί σου;

Διότι προετίμησας ἐμὲ τὸν Ποιητήν, Ἐπὶ τὸν εὐαγγέλιον σου καὶ νὰ παραγνωρίσῃς, καὶ ἐκείνον τὸν ἀλλότριον, δεινὸν ἔγωιστήν ἀφρόνως καὶ ἔγωιστικῶς καὶ σὺ ἀκολουθήσῃς;

Ἐλθὲ ὀπίσω μου εὐθύς, ἰδοὺ σοὶ ἡ ἀδύς ἐγὼ τῆς σωτηρίας σου εἰμι καὶ τῆς ζωῆς σου· Μακάριόνθητι τοῦ Σαταπῆ· γένοῦ μοι ὁ παῖς ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, ἐξ ὅλης τῆς πνοῆς σου;

Πῶς, Ἰησοῦ μου, ἀδυσχερῶς αὐτῶ δὲν τὸν καλεῖς; Ἀλλὰ μετ' ἡπιότητος καὶ εὐγενείας τῆς πρὸς αὐτὸν τὸν ἀχάριστον καὶ ἔγωιστήν λιλεῖς; ὅπως αὐτὸν ἐκ τῆς δεινῆς φθορᾶς του διασώσῃς;

Ἄλλ' ἦχι—Τὰτα λέγονται, Χριστέ! παρεξηγῶ τὸ θεῖον τῆς Παντοφύτου σου Παιδαγωγίας πνεῦμα· Καὶ τὸ ἐν Σοὶ δὲν ἐνορᾷ Θεῷ δημιουργῶ ἐκβλύζον ἀγιώτατον τῆς σωτηρίας ρεῖμα!

Ὁ ἰσχυρὸς ἄνθρωπος κοινῆς παιδαγωγίας, τοῖς ὀπαδοῦς σου προσκαλῶν μὲ ὄπλα καὶ μὲ βίαν. Εἴσαι ὁ Πλάστης τοῦ βροτοῦ καὶ ὁ φαταγωγός τοῦ πλάσματος Σου ἀβέβαια τὴν ἀνεξαρτησίαν.

Σὺ, Πλάστα, τῷ ἐχάρισας τὸ θεῖον λογικόν, καὶ θέλησιν ἀνένεργον, ὅπως αὐτὸς αἰσθῆται ἀβτελευθήρας τὸ καλόν, καὶ Σοὺ πιστὴ εἰκὼν τοῦ Παναγίου Παιητοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καλῆται.

Καὶ διὰ τοῦτο εἰς αὐτὸν δεικνύων τὴν δόξαν, ἦν περ ἡ Σὺ τῷ ἠνοίξεν Ἐπίστη Ἀγαθότης διὰ τὴν σωτηρίαν του, τὴν θέλεις ὀπαδόν, οἶον ἢ παντελεύθερος Σοὺ ἀεὶσι Θεότης.

Καὶ τῷ φρονεῖς γλυκώτατα: Ἄσθρασι λογικὴ! Ἐγκνεται τῇ θελήσει σου τὰ μὲ ἀκολουθήσῃς· καὶ εὐθύς ἀποταί χάριτες ὑπάραχον αωστικαὶ σοὺ ἐν ἐμοὶ μιμούμενος ἐμὲ θὰ ἐννοήσῃς.

Πλὴν δέον τοῦ προγοῦ ἀμαρτίας ἐμοὶ ν' ἀποδεχθῆς τοὺς δύο ταύτους ἱεροὺς καὶ σωτηρίους ἄρους: τοῦ τρυφάνου οὐδὲν τὸς σε ἐγὼ τὸν ὄγκον· καὶ ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἐξουσίας σου εἰς ἀπερᾶντος ἡρώους.

Καὶ δεύτερον τὸν φθορικὸν δεινὸν σου κακίαν ὑπὸν ὄφιν τὴν σπειροῦμενον ἐν σοὶ νὰ θανατώσῃς. Καὶ βίαν μετὰ εὐλαβείας δεχθεῖς καὶ πικρίαν· μετὰ ἡρώους σου τὸ ἐγὼ αὐτὸ νὰ ἐκνύσῃς.

Ὅτω ποιῶν ἦτι ἐγὼ διδάσκω καὶ ποῶ, καὶ ὁ πᾶς ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς τὴν ἀγαθότητα σου ἐκφράσῃς ὅπως ἐν ἐμοὶ τῷ τοῦ Θεοῦ Πῶς, κατὰ ρεῖμα τῆς ἀγάπης μου λούων τὴν θέλησιν σου.

Ὁ Ἰησοῦ γλυκώτατα! ἡ θεῖα Σου Σχολὴ εἶνε πηγὴ ἀτάρας τῆς ἀληθοῦς παιδείας· τὸ ἄγιον Σου πρῶτομα εἶνε ἐπασχολοῦ τὸν νοῦν μας μετὰ καθαρᾶς ἀίψης καρδίας!

Σμόρην 1890. ΣΠΗΦΩ ΑΒΟΝΤΙΑΣ

Ο ΤΟΛΣΤΟΗ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Πρὸ τινων ἡμερῶν ἀνέγνωμεν ἐν τινι φύλλῳ τῆς μάλιστα διαδεδομένης ἐφημερίδος· Ἄκροπόλεως· ἐν αὐτῇ τῇ κεφαλίδι τοῦ φύλλου διὰ διακεκριμένων γραφικῶν χαρακτήρων: «Τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας ἢ Σουνάτα τοῦ Κρόντσερ», μετὰ τῆς εἰδοποιήσεως ὅτι τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔργον τοῦ Ράσσου μυθιστοριογράφου μεταφραζόμενον παρέχεται ὡς ἀνάγνωσμα εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν. Μετὰ θριάμβου δὲ καὶ κενυμένῃ ἢ ἑλληνικῇ ἐφημερίδι ἐκίρυνται, ὅτι πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν ἀπήνησαν δι' ἐπιστολῶν τὴν ταχεῖαν μετάφρασιν καὶ δημοσίευσιν τοῦ ἔργου. Ὡς ἠδύχθημεν τὸ τελευταῖον τοῦτο νὰ ἦτο πλάσμα τῆς ἐφημερίδος, διότι ἄλλως λυπούμεθα, ὅτι αὕτη ἐν ἀγνοίᾳ ἢ ἐν γνώσει ἔδωρα δῶρα εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν ἔδωκε. Καὶ πᾶρσι, ἂν δὲν ἀπατᾷ ἡμᾶς ἡ μνήμη,

ἢ αὕτη ἐφημερίς ὑπισχνεῖτο εἰς τοὺς ἀμαθεῖς, ὡς λέγει, διδασκάλους τῆς Ἑλλάδος, νὰ μνησῇ αὐτοὺς εἰς τὰς ἀρίστας παιδαγωγικὰς ἀρχὰς τοῦ Ράσσου Τολστόη, εὐαγγελίζουμένη εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅτι ὀφείλει νὰ στρέψῃ σπουδαίαν προσοχὴν εἰς τὴν ἐκ τοῦ Βορρᾶ ἀποπνεύουσαν αὐθῶν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Ἀνυπόμειθα πολὺ οὐ μόνον, ὅτι ἢ ἄλλως ἀξιόλογος ἐφημερίς αὕτη περᾶται ἀπὸ τινος χρόνου νὰ καταπέσῃ τὸν κόσμον, ὅτι διὰ τὴν Ἑλλάδα οὐδεμία πρόοδος εἶνε δυνατὴ ἂν μὴ ἐξῶθεν προσληφθῇ, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐν τῇ θεσμῇ αὐτῆς τάσει νομίζει ὅτι πᾶν ξένον εἶνε ἀξιολόγητον διὰ τὸν ἕξστον καὶ στεροῦμενον αὐτενεργείας Ἑλληνα, ὡς λέγει, ἀρκεῖ ὅτι εἶνε ξένον. Διὰ πάντα ταῦτα ἢ ἐφημερίς δύναται νὰ ἔχη τὰς ἀπομικρῆς τῆς θεωρίας· ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως οἰαδιήποτε καὶ ἐν ὧσιν αἱ θεωρίαι αὐταί, νομίζομεν, ὅτι ἔχομεν καθήκον νὰ εἰπωμεν δύο λέξεις ἐπὶ τοῦ προστατευομένου ὑπ' αὐτῆς ῥάσσου μυθιστοριογράφου καὶ τοῦ τελευταίου αὐτοῦ ἔργου. Ὁ περιφανὴς μυθιστοριογράφος, ὁ συγγραφεὺς τοῦ «πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης», ὁ ἄλλοτε συμπαθὴς ἐρημότης τῆς Ἰαπωνίας Πολιάνας ἠθέλησε νὰ ἀμαρτώσῃ τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπραξε. Ἄν εἶνε πλέον ὁ συμπαθὴς τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ φίλος, ἀλλ' ὁ κήρυξ τῆς καταλύσεως τῶν ἠθικῶν δεσμῶν, τῶν ἀποτελούντων τὴν βίαν τῆς ὑπάφξεως τῆς κοινωνίας· δὲν εἶνε ὁ παιδαγωγός, ὅν δύναται μία ἐφημερίς νὰ προβάλῃ εἰς μίμησιν πρὸς τοὺς ἑλληνας διδασκάλους, εἶνε ὁ διαφθορεὺς παντὸς παιδαγωγικοῦ συστήματος. «Ἡ παιδαγωγία αὐτοῦ—ὡς προσφωδῆς παρετήρησεν ὁ γάλλος παιδαγωγός Comraire—εἶνε ἄρησις αὐτῆς τῆς παιδαγωγίας, εἶδος παιδαγωγικῶν μεθόδων». Ἀρνηθεῖς οὐ μόνον τὸν Χριστιανισμόν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν καθαρὰν περὶ θρησκείας ἰδέαν, προέβη μέχρι τοῦ σημείου νὰ γράψῃ τὸ ἐκτρομακτικόν κατ' οὐσίαν ἔργον «Σουνάτα τοῦ Κρόντσερ». Τίνα σημασίαν διὰ τὴν κοινωνίαν ἔχει τὸ ἔργον τοῦτο κατέδειξεν ἢ ὑπὸ τῆς ῥωσικῆς κυβερνήσεως παρακώλυσις τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ. Ἐτι μᾶλλον ὅμως θὰ ἀπορήσῃτε ἐὰν μάθητε, ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ χώρα, ἐν ἢ ἢ λέξεις ἐλευθερία ἔχει ἐλαστικὴν σημασίαν, ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, ἢ εἰσαγωγή αὐτοῦ ἀπηγορεύθη ἀδυστηρότατα ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Ἰστονομίας καὶ μόνον ὅταν ἀφηρέθησαν ἀπ' αὐτοῦ πάντα ὅσα ἀντίκεινται εἰς τὴν ἠθικὴν, ἐπετράπη ἢ διδόσιν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἶχε τὴν τύχην ν' ἀναγνωσθῇ ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, κοινωνίας ἀρίστης σχετικῶς ἠθικῆς. Δύναται ὁ εὐφρὴς Τολστόη νὰ στηλιτεύῃ τὴν κατάστασιν τῆς κοινωνίας, ἐν ἢ ἔξ, δύναται νὰ ἦνε δίκαιος ἐν ταῖς κρίσεσιν αὐ-

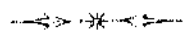
τοῦτο ὁ εἰρημένος συγγραφεὺς ἀναπτύσσει τὸς μᾶλλον καταληπτὰς τῷ ἀνθρώπινῳ λόγῳ διδασκαλίαις ἐποπτικῶς, οἷον τὰς περὶ Θεοῦ, ψυχῆς, δημιουργίας, μελλούσης ζωῆς, προνοίας, λίαν συντέμνει τὰς περὶ τοῦ θεανθρωπικοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ δογματικὰς λεπτοτάτας, οὕτω τοῦναντίον ἱκανῶς ἀναπτύσσει τὸ τῆς ἀπολυτρώσεως ἔργον καὶ ἰδίᾳ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ διδασκαλίαν. Ὡσαύτως καὶ τὰ λοιπὰ κεφάλαια τῆς Κατηχήσεως ἐκτίθενται οἰσιωδῶς καὶ περιληπτικώτατα. Ἐὰν ἐν ἄλλῃ ἐκδόσει ὁ συγγραφεὺς προσπαθῆσῃ νὰ ἀφαιρέσῃ φιλοσοφικοὺς τινὰς ὅρους καὶ ἀποδείξεις, καταστήσῃ δὲ τὸ ὕψος αὐτοῦ ἥττον διακεκομμένον καὶ μᾶλλον σαφές, ὡς τὸ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς αὐτοῦ, ἥτις ἐν τούτοις ἐστὶ προσωρισμῶς διὰ τὴν Γ'. τάξιν, τὸ βιβλίον αὐτοῦ ἔσται διδακτικὸν ἀριστοῦργημα, ἐπὶ πολλὸν ἔτι χρόνον ἐπολαθὸν τοῦ προνομίου τῆς ὑπεροχῆς καὶ ἐκτιμῆσεως.

Καθ' ἡμᾶς ἐν τῇ Κατηχήσει καλὸν ἐστὶ νὰ ἐκταθῇ καὶ ἐξαρθῇ ἐτι μᾶλλον τὸ περὶ Θεοῦ Πατρός κεφάλαιον καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ, οὕτω δὲ νὰ διδασκῆται, ὥστε νὰ ἐκπλήσῃ καὶ προῆ τὸν νοῦν τοῦ μαθητοῦ, οὐχὶ δὲ νὰ ἀγωνίζηται νὰ καταστήσῃ αὐτῷ καταληπτὰς τὰς ἰδιότητας ταύτας, ὑπερ ἄλλως ἐστὶν ἀδύνατον. Ὅπως ὁ ἀνθρώπινος νοῦς σκοπεῖται καὶ θορυβεῖται πρὸ τοῦ ἀπέριου καὶ τῆς αἰωνιότητος, καταπλήσσεται πρὸ τοῦ κάλλους, τῆς ἀρμονίας καὶ σκοπιμότητος τοῦ σήμεροντος, ἐμβρόντητος διατελεῖ πρὸ τοῦ μεγέθους τῆς ἀπειρίας καὶ συντηρήσεως τῆς δημιουργίας, πτοεῖται πρὸ τοῦ κεραυνοῦ, τῶν σεισμῶν, τῆς πυρκαϊᾶς καὶ τῆς θυσέλλης, ἐξίσταται πρὸ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, ἀπορεῖ ἐκ τῆς μελέτης τῆς ἱστορίας, πῶς διὰ τῆς πολλαπλῆς ἐνεργείας τοῦ δαιδέλου τῶν ἐθνῶν τείνει ὁ βίος τῆς ἀνθρωπότητος εἰς ἕνα ὀρισμένον σκοπὸν, οὕτω πρέπει νὰ διατίθῃται καὶ ὁ μαθητὴς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ πανυπερταλείου ὄντος τῶν διὰ τῆς φύσεως ἀριδιλόταται ἐκφαινομένων. Ἄφοῦ ἡ θεὰ τῆς ἐξωτερικῆς φύσεως ὠδήγησε τὰ ἔθνη εἰς τὴν εὐφροσίνῃ τῆς ἰδέας καὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ, πολλῶς μᾶλλον σήμερον ἡ θεὰ τῆς ἐξωτερικῆς φύσεως δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν κατανόησιν καὶ στήριξιν τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως ἡμῖν γνωστῆς ἰδέας τοῦ Θεοῦ. Μήπως οἱ τοῦ Ἰσραὴλ, τὴν παιδικὴν ταύτην ἡλικίαν τῆς ἀνθρωπότητος, περὶ Θεοῦ διδάσκοντες θεόπνευστοι Προφήται, δὲν ἔπραττον τοῦτο κατὰ πᾶσαν αὐτῶν διδασκαλίαν; Τὸ φῶς παρίσταται ὡς ἐνδύμα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἥλιος τὸ ὄμμα του, αἱ νεφέλαι ἔρμα του, ὁ ἄνεμος ἵππος του, ὁ οὐρανὸς σκῆνωμά του, ἡ βροντὴ ἀπειλή του, τὰ ἔσχατα σιγαλαί του, αἱ θύελλαι καὶ αἱ κεραυνοὶ ὑπουργοὶ του, ἡ βροχὴ,

ἡ χιών, ἡ χάλαιζα ὕψια τῶν μαζῶν του, ὁ νεφελώδης οὐρανὸς καὶ τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ ὄργῃ του, τὸ κελκῆμα τῶν πτηνῶν καὶ τὸ ἔρωμα τῶν ἀνθέων ὕμνος του κ. τ. λ. Οὕτως ἐδίδασκον καὶ ἐπειθον τὸν Ἰσραὴλ αἱ Προφῆται, οὕτω δέον νὰ διδάσκονται καὶ οἱ παῖδες; θέλει λόγου χάριν ὁ θεοδιδάσκαλος νὰ διδάξῃ τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ; ἢς μὴ ἀρκεσθῇ εἰς τὸν ὄρισμὸν μόνον καὶ εἰς τὴν παραπομπὴν ἐνὸς ἢ δύο φητῶν τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ἀλλ' ἢς μεταβάλλῃ τὸ μάθημα μᾶλλον εἰς Γεωγραφίαν Μαθηματικὴν. Θέλει νὰ διδάξῃ τὴν πανσοφίαν τοῦ Θεοῦ; ἢς μεταβάλλῃ τὸ μάθημα αὐτοῦ εἰς ἀνθρωπολογίαν μᾶλλον, ζωολογίαν καὶ βοτανικὴν. Θέλει νὰ διδάξῃ τὴν θεϊαν Πρόνοιαν; ἢς μεταβάλλῃ τὸ μάθημα εἰς ἱστορίαν μᾶλλον καὶ οὕτω κατέξῃς. Ἐπειδὴ δὲ εἰς μέγιστα ἐξαρῶν τοῦ ὑψηλοῦ τούτου κεφαλαίου τὰ μέγιστα συντελεῖ ἡ ποιήσις, διὰ τοῦτο καλὸν ἐστὶν ἐκάστη ἰδιότης τοῦ Θεοῦ νὰ ἐπισημαρῖξῃται καὶ διὰ τινος ποιήματος, ὑπόθεσιν ἔχοντος τὴν ἰδιότητα ταύτην ἐν εἰδῇ αἰνῶν, ἢ δυσκολογίας πρὸς τινὸς θεοῦ κατὰ μίμησιν τῶν καλῶν τοῦ Δαυὶδ. Ναί, ἡ ποιήσις ἔστω ἀχώριστος σύντροφος τῆς διδασκαλίαις τοῦ περὶ Θεοῦ ἰδίᾳ κεφαλαίου, τὸ ὅποσον ἀνάγκη νὰ νοηθῇ διὰ τῆς καρδίας καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ νοῦ. Οὕτως ἐδίδασκον καὶ αἱ Προφῆται, καὶ ἐπειθον χιλιάδας λαοῦ.

Ἐν τῷ περὶ Ἰ. Χριστοῦ κεφαλαίῳ τῆς Κατηχήσεως πρέπει νὰ ἐξαιρηθῇ ἰδίᾳ ἡ ἠθικὴ τούτου διδασκαλία καὶ ὁ βίος του ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν εἰθικὴν, Ἰουδαϊκὴν καὶ Μωσαϊκανικὴν ἠθικὴν, νὰ συγκριθῶνται τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν, νὰ ἐξάρηται ἐντεθῶν ἡ θεότης καὶ ἄξια τῆς πρώτης καὶ μακαριζῶνται οἱ ἐν τῷ χριστιανισμῷ γεννημένοι παῖδες. Ἐνταῦθα ἡ ἠθικὴ διδασκαλία τοῦ Σατῆρος πρέπει νὰ σπουδαζῆται, ὡς εἶπομεν, ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ κειμένου, νὰ ἐκσηθίζωνται δὲ, καιροῦ ἐπιτρέποντος, ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄρους ἑμιλίαι, αἱ Παρὰβολαὶ καὶ τὰ ἠθικὰ τεμάχια τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου.

Σπυριδῶν Τζελέτης.

ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

Μάθημα ἕκτον.

Ἡ μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν φιλία καὶ στοργή, ἥτις κατὰ φυσικὸν λόγον ὄφειλε νὰ ἦνε πᾶνκοινος καὶ ζῶσα ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων, φαίνεται ὅτι μαρτυρεῖται καὶ ἀποσβέννεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐνῶστε δ' ἐκείνοι, οἵτινες ἐν ἀλλήλοις εἰσὶ στενοτάται ἐξ ἄμετος συνδεδεμένοι καθίστανται, διχαιοῦντες, οἱ μᾶλλον ἕσπονδοι καὶ θηριώδεις ἐχθροί.

Πολλὰ εἰσὶ τὰ αἷτια τὰ παρορῶντα τοὺς ἀνθρώπους νὰ διαλύσῃ διὰ τοιαύτης ἐπιμέμεπτου διαγωγῆς τοὺς ἰσραηλίτους τῆς φύσεως δεσμούς, πρῶτεύει δ' ἐν πᾶσι τὸ ἐκάρατον συμφέρον. Τοῦτο, ὡς τὰ πολλά, εἶνε τῶν ἀνθρώπων τὸ εἶδωλον καὶ εἰς τὸν βωμὸν αὐτοῦ ἀνεπιεικῶς τὸ πᾶν θυσιάζουσιν. Ἐν ὅμως παραδειγμα ἀδελφικῆς φιλοστοργίας, ὅπερ ἐρχόμεθα ἤδη νὰ ἐξιστορήσωμεν, ἀρκεῖ νὰ ἐξεγείρῃ ἐν πάσῃ ἀγαθῇ καρδίᾳ τὴν εὐγενῆ ἐμιλλαν καὶ νὰ ὑπομνησθῇ αὐτῇ πάντοτε πράξεις ἐξ ἴσου μεγαλόφρονος καὶ ἐνδόξου.

Τέκνα τοῦ αὐτοῦ πατρὸς, μητρὸς δὲ διαφόρου ὁ Γεώργιος καὶ ὁ Αντώνιος ἦσαν παντελῶς ἀντιθέτου χαρακτῆρος.

Ὅσον ὁ πρῶτος ἦν γλυκὺς, προσηγνός, συνετὸς καὶ ἐπιμελής, τσοσδοτὸ δυσάρεστος, ἰδιόφρονης, παθρός καὶ ἕσπας ἦν ὁ δευτέρος. Ἐν πᾶσι τούτοις ἡ μήτηρ κρηῖως συνετίλει. Διότι τυφλωθεῖσα ὑπὸ ψευδοῦς πρὸς τὸν ἴδιον υἱὸν ἀγάπης, πᾶσαν κακίαν καὶ πᾶν πταίσμα περιέβαλεν ἐν αὐτῷ αἰ μεροληψία καὶ αἱ φιλοφρονησεις εἰς αὐτὸν ἐπεδαφιέοντο. Ἄν εἶχεν οὕτος τὴν νὰ ἐπιθυμῆσῃ, διότι ἀπήλασε ταχέως τῶν πάντων καὶ πᾶσα αὐτοῦ ἰδιοτροπία δὲ ἐνὸς μόνου νεύματος ἱκανοποιεῖται.

Πρὸς τὸν Γεώργιον ὅμως τοῦναντίον αὐτῇ ἐφέρετο ὡς ἀδικωτάτῃ καὶ σαλθρωτάτῃ ἐχθρά. Ἄσπασαι αἱ ὕβρεις καὶ αἱ ὀλιγοψαῖαι ἐφυλάσσοντο δὲ αὐτὸν, ὅστις δὲ οὐδὲν ποτε πρᾶγμα ὑπῆρξεν εὐχάριστος. Ἐν δὲ ταῖς διχονοίαις, αἵτινες διὰ τὸ ἀγέρωχον καὶ τραχὺ ὕψος τοῦ Αντωνίου ἐπήρχοντο συνήθως μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν, τὸ ἄδικον ἀπεδίδοτο ἀείποτε εἰς τὸν Γεώργιον.

Ἐν τούτοις ὁ ἀγαθὸς οὗτος νέος καρτερικῶς ὑπέφερε τὰ πάντα. Καὶ ὕψω τραχύτερος καὶ ἀγροικότερος ἐφαίνετο ὁ ἀδελφός, τῶσφ μᾶλλον ἐκείνος ἐξῆται ἵνα διὰ τῆς γλυκύτητος του νικῶσῃ αὐτόν. Ἐκ δὲ τῶν ἀδικῶν καὶ ἐπιβούλων τρόπων τῆς μητροῦς ἐπανεπαύετο ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης, ἦν ἀπέδιδεν αὐτῷ ὁ πατήρ, ὅστις μετὰ πολλῶν εὐνοικωτέρου ὀφθαλμοῦ ἐσκόπει τὴν διαγωγὴν του. Ὁ πατήρ μετ' ὀλίγον ἀποθνήσκει καὶ ἡ μητροὶα ἠθέλησε πάραυτα ἵνα ὁ υἱὸς αὐτῆς ἀποχωρισθῇ ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἡ περιουσία διεγέρθη, καὶ ὁ Αντώνιος λαβὼν ὅσα αὐτῷ ἀνήκον ἀπεδήμησε μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἰς ἄλλην χώραν. Ἐίχε δὲ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ πρόσοθον 20,000 φράγκων. Ἀλλὰ τί εἶναι ταῦτα εἰς ἀνθρώπον ἕσπαστον καὶ ἄφρονα;

Ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐνιαυτῶν, εἰς χωροπαίρνια, εἰς ἐσθλῆς καὶ πανηγύρεα, εἰς ἀσωτίας καὶ εἰς παντὸς εἶδους διασκεδάσεις, ἀπώλεσε κεφάλαια καὶ εἰσοδήματα, ἄχρις οὗ κατήνησεν οὐδὲν σχεδὸν νὰ ἔχη.

Μαθ' ὅλα ταῦτα ὅμως ἐν τῇ πτωχείᾳ αὐτοῦ οὐδὲν ἔδειλκε διότι ἡ πλουσία κληρονομία, ἣν περιέμευεν ἐκ τινος αὐτοῦ γενηρακότος θεοῦ ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν εἰς πᾶν βήμα. Τέλος ὁ θάνατος τοῦ θεοῦ ἐκάστη τότε ἀκριβῶς, καθ' ὃν χρόνον ὁ Αντώνιος εἶχεν ἤδη καταναλώσῃ τὸ πᾶν, καὶ ὑπὸ χρεῶν ἐτι καταβεβαρημένος ἐβρίσκειτο ἐν τῇ ἐσχάτῃ ταλαιπωρίᾳ.

Ἄν εἶχον ἐτι ἐπιτελεσθῆ τὰ βῆματα πρὸς τὸν ἀποθανόντα θεοῦ καθήκοντα, ὅτε ὁ Αντώνιος ἤρξατο μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ νὰ καταλάβῃ τὸν ἀδελφόν, ἵνα λάβῃ ἐκεῖνον, ὑπερ ἐνόμιζεν ὅτι θὰ τῷ ἀνήκῃ.

Ὁ Γεώργιος ὅμως καίτοι ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ Αντώνιος ἀπέξενωτο τῆς κληρονομίας, ἤρνοιαν ἐν ταῖς τοῖς προσηγνῆς καὶ ὑπὸ ἀσθένειας μεγαλοδοξίας κινήσει, «εἰς θὰ ἔχητε, λέγει, πλείονα παρ' ὅτι σᾶς ἀνήκει ἄλλὰ φεῦ! τὰ ἔσχατα καθήκοντα πρὸ παντὸς ἄλλου ἐκπληροῦνται»

— «Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ καθήκοντα ἐγὼ γινώσκω πῶς καὶ πότε πρέπει νὰ ἐκπληρωθῶ, ἀπεκρίνατο ὁ υπερήφανος Αντώνιος καὶ δὲν ἔχω χρεῖαν ποσῶς ἵνα ἄλλοι μοὶ γίνωνται διδάσκαλοι. Ἡδὴ ἀπαιτῶ πᾶν ὅτι ἐστὶν ἐμὸν καὶ τὸ ἀπαιτῶ, ἄνευ ἀναβολῆς. Ἐνταῦθα ἐστὶν ἡ δὲ «θ ἡ κ η καὶ ἴδε τί μοι ἀνήκει».

Ὁ Γεώργιος πάντοτε μετὰ γλυκύτατος— «Ἄν εἶνε ἐτι καιρὸς, τῷ λέγει, νὰ ἐπιληφθῶμεν τοιοῦτων ὑποθέσεων ἂν ὅμως ἔχηται ἀνάγκη χρημάτων ἢ οἰκονομικῶν ἄλλου πράγματος ἐγὼ προθύμως θὰ σᾶς χορηγήσω β,τι ἄγαπάτε».

«Τὶ ἐὰν ὁ μ ω ς καὶ τί θ ἄ μ ο ι χ ο ρ η γ ῆ σ η ς, ἐπανέλαβεν ὁ Αντώνιος ὅλος ὑπεροπτικῶς. Καὶ διατι πρέπει νὰ ἦνε εἰς χεῖράς σου, ὅτι ἐστὶν ἐμὸν; Τὶς δὲ κατέστησε τοσοῦτον αὐθάδῃ, ὥστε νὰ θέλῃς νὰ ἐξουσιάζῃς πράγματος ἄλλοτρίου;»

— «Ἐγὼ οὐδὲν οὐδέποτε θέλω κρατῆσαι ὅπερ ἀνήκει εἰς σέ».

— «Ὅσοι λοιπὸν ὠδε τὴν διαθήκην .

— «Τούτο θὰ πράξω ἐν δέοντι, καίτοι δὲν εἶνε παντάπασι συμφέρον δι' ἡμᾶς. Τὶ ἐπιθυμεῖτε λοιπὸν νὰ χορηγήσω ὑμῖν;»

Ὁ δ' Αντώνιος σφόδρα τότε ὀργισθεὶς καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐτι προτραπέλις ἤρξατο ὑβρίζων τὸν ἀδελφόν καὶ ἀποκαλῶν αὐτὸν ἀγροίκον, ἀλαζόνα, υπερήφανον, ἐτι δὲ πονηρόν καὶ δόλιον, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν ὅτι διὰ νὰ λάβῃ καιρὸν νὰ ἀπατήσῃ αὐτὸν ἤθελε νὰ κρατῇ ἐπ' αὐτοῦ κεκρυμμένην τὴν διαθήκην.

— «Σὺ λοιπὸν θέλεις πάντως νὰ ἴδῃς τὴν διαθήκην, τῷ λέγει ὁ Γεώργιος μετὰ δικαίας ἀγανακτήσεως. Βλέπε λοιπὸν, ἀχάριστε, βλέπε τώρα τὴν δυστυχίαν σου».

Ἀνοίγει τὸ ἔγγραφο. Ὁ Αντώνιος τὸ διέ-

χεται μετά στενοχωρίας ἀναγνώσκων δὲ ἀπαν-
τᾷ τοὺς ἐξῆς ἐκπληκτικούς λόγους: «Ἐπειδὴ
ἐνεκα τῆς ἀθλίας αὐτοῦ διαγωγῆς Ἀντώνιος
ὁ ἀνεψιός μου ἐγένετο παντελῶς ἀνάξιος τῆς
ἐμῆς εὐνοίας, καθίστημι Γεώργιον τὸν ἀδελ-
φόν αὐτοῦ γερνοῦν καὶ μόνον κλη-
ρονοῦν ἁπάντων τῶν ὑπαρχόν-
των μου.»

Εἰς τὴν τρασιότητα αὐτῆν προσβολὴν αὐ-
τός τε καὶ ἡ μήτηρ μένουσιν ἐμβρόντητοι!
Ἐνῶ δὲ ἤγγιζον νὰ φθάσωσιν εἰς παραφορὰν
ἐσχάτης ἀπελπισίας, ὁ Γεώργιος, ἀξιόζηλον γε-
νόμενος παρὰδαιγμα, ἐνθαροῦναι αὐτοὺς λέγων:

«Σὺς εἶπον πρὸ ὀλίγου ὅτι θὰ λάβητε
πολὸν πλεῖονα ἢ ὅτι ἀνήκει ὑμῖν. Καὶ νῦν
ἀντὶ νὰ μεταμεληθῶ, τοῦναντίον σὺς ἐπι-
βεβαιοῦ ἐκ νέου τὸ τοιοῦτον ἀλλὰ μία ἀν-
ταπόδοσις παρ' ὑμῶν ἐπιθυμῶ, ἵνα μοι γείνη
σὺ μὲν πρόγραμμα ἀδελφός, σὺ δὲ μήτηρ.
Αἴ! πᾶσα διχόνοια ἄς ἐκλείψῃ πλέον μεταξὺ
ἡμῶν καὶ ἐν προσφιλεῖ συνδέσμῳ ἄς ζήσωμεν
διὰ παντὸς ἀλλήλοις συνηρμοσμένοι. Ὅποιον
ὑφελος προήλθεν ἐκ τῶν μακρῶν ἡμῶν ἐργῶν,
τὸ βλέπετε. Εἰς ὑμᾶς μὲν αὐταὶ προῖον εἶχον
τὴν ἐκώλειαν πάντων, εἰς ἐμὲ δὲ τὴν λύπην
τοῦ ὅτι εἰμεῖθα πάντοτε ἀπομεικροσμένοι.»

Ἡ ἀγέρωχος καρδιά τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς
μητρὸς ἐξουθενωθεῖσα ἐκ τῆς πρώτης ἀρ-
βυλλῆς, ἀνευρέθη κατὰ τὴν δευτέραν ταπεινὴ ἔμ-
καὶ συντετριμμένη.

Ἀμφότεροι δὲ ἰότε ἐναγκαλισθέντες αὐτὸν
περιπαθῶς μὲ ἱκεῖρα δαίγματα ἐργασμοσύνης,
ἀπεδέξαντο τὴν γενναίαν τοῦ Γεωργίου συ-
θήκην. Ὁ δὲ Γεώργιος ἔτι μᾶλλον αὐτῶν ἐχέ-
ρη, διότι ἐβλεπεν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἀποκα-
θισταμένην τέλος τὴν ἁμόνοιαν ἐκείνην,
ἣν ἀπὸ τοσοῦτου ἐπεπόθει.

Ἀλλὰ πόσοι, δυστυχῶς, Ἀντώνιοι ἐβρί-
σκονται σήμερον μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν καὶ
πόσον δύσκολον εἶνε νὰ εὐρεθῆ εἰς Γεώργιος
ἐν αὐτοῖς!

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ.)

Θεόφ. Ἱ. Κόντης.

Μάθημα ἑβδομον.

Ἡ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΓΙΟΥ ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ

Ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Ἀλπεῶν ὑψοῦται μεταξὺ
Ἑλβετίας καὶ Ἰταλίας τὸ ὄρος τοῦ Ἁγίου
Βερνάρδου, οὗ ἡ κορυφὴ βυθίζεται καὶ ἄφρι-
τος γίνεται εἰς τὰ νέφη. Καὶ ἐν καιρῷ θέρους
τὸ ψῆχος εἶνε αὐτόθι ὑπερβαλὸν καὶ δὲν
βλέπει τις οὔτε δένδρα οὔτε θάμνους. Αἱ ἀπέ-
κορημοὶ τοῦ ὄρους πλευραὶ εἶνε κεκαλυμμέ-
ναι ὑπὸ τῆς χιόνος, ἀπέφραστοι δὲ πεδιάδες ἐκ
πάγων διατέμνονται ὑπὸ βαθέων κρημνῶν. Οἱ

διερχόμενοι τὰς ἐρημίας ταύτας διατρέχουσι
τὸν κίνδυνον ἢ νὰ κατακρημνισθῶσιν εἰς τὰ
βαθεῖα βράθρα, ἢ νὰ ταφῶσιν ὑπὸ τὴν χιόνα,
ἢ νὰ ἐξαφανισθῶσιν ὑπὸ τὰς καταφερομένας
νιφροστιβάδας. Ἐπὶ τοῦ ὄρους ὑψοῦται μονὴ
κατοικουμένη ὑπὸ μοναχῶν, οἵτινες ἔχουσι
ἀφιερωμένην τὴν ζωὴν εἰς ἔργα φιλανθρω-
πίας πρὸς τοὺς ἀποπλανωμένους ἐν τῷ μέσῳ
τῶν πάγων ὄδοιπόρους. Ἐντὸς τοῦ μοναστη-
ρίου τρέφουσι κύνες ἡσυχμένους νὰ συμπαρ-
τῶσιν εἰς τὰς γενναίας αὐτῶν ἀγαθοεργίας.
Οἱ εὐεργετικοὶ οὗτοι μολοσσοὶ ὅτε μὲν συνο-
θεύονται εἰς ἀναζήτησιν, ἔχοντες ἀπὸ τοῦ λαι-
μοῦ ἀνηφορμένον κωδωνόσκον, ὅπως ἀναγγέ-
λοσι τὴν προσέγγισιν αὐτῶν εἰς τοὺς ταξι-
διώτας καὶ μικρὸν οἰνοπνευματοδοχεῖον πρὸς
ἀναξωρόνησιν αὐτῶν. Ὅσάκις χιών ἀπὸ τῶν
βράχων καταπεσοῦσα καλύψῃ ὄδοιπόρου τινά,
οἱ νοήμονες καὶ γενναῖοι οὗτοι μολοσσοὶ ἐπι-
στρέφουσιν εἰς τὴν μονήν, ἵνα εἰδοποιήσωσι
τοὺς μοναχοὺς. Ὅτετι κρημῶσι τότε ἐκ τοῦ
λαιμοῦ αὐτῶν κένιστρον πλήρες τροφῶν, τρέ-
χουσιν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ἀπολωλότων, καθιρι-
ξουσι τὸν τόπον ἀπὸ τῆς χιόνος καὶ σύρου-
σιν ἐντεῦθεν τὸν ταλαιπώρον ταξιδιώτην, ὃν
πολλάκις σάξουσιν ἐκ τοῦ θανάτου.

Ἐπερὶ τὰ τέλη τοῦ Ἀπριλίου, διηγείται
συγγραφεὺς τις, διηχημένη διὰ τοῦ ὄρους τοῦ
Ἁγίου Βερνάρδου ὅπως μεταβῶ εἰς τὸ Πεδε-
μόντιον. Ἦτο περίπου ἡ 4 μ. μ. ὥρα, ὅτε ἡ
μικρὰ συνοδεία, μεθ' ἧς εἶχον τελεῖσαι τὴν ἐπι-
κίνδυνον ἐκείνην ἀνάβασιν, ἐφθασεν εἰς τὴν
κορυφὴν τοῦ ὄρους ἀπ' οὗ δὲ ἀνέλαβε νέας
δυνάμεις ἐντὸς τῆς μονῆς, ἐξηκολούθησε τὴν
πορείαν, ὅπως δυνηθῆ νὰ διωνυμιτερεύσῃ αὐ-
θημερὸν ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Ἀσπίδος. Ἄν ἠθέ-
λησα νὰ ἀκολουθῆσω αὐτήν, διότι ὁ ἥλιος εἶ-
χεν ἀπολείσει τὴν θεομότητα καὶ ὁ οὐρανὸς
δὲν ἦτο εὐδιδιος. Νέφη ἤρχίζον νὰ ἐξαπλῶν-
ται ὑπερῶν τῶν κορυφῶν τῶν ὄρων καὶ νὰ
συσσωρεύονται ἐντὸς τῶν στενῶν χωμαδῶν
τῆς ἐρημίας ταύτης. Ἦμην ἀνήσυχος ἀπεφά-
σισα νὰ διέλθω τὴν νύκτα μετὰ τῶν φιλοξέ-
νων μοναχῶν, οἵτινες συνεμερίζοντο τοὺς φό-
βους μου.

Ἄν ἠπαρήθημεν. Περὶ τὴν ἕκτην ὥραν τὸ
πεκηγὸς τοῦτο ὄροπέδιον ἐκαλύφθη ἐξ ὄλο-
κλήρου σχεδὸν ὑπὸ τοῦ σκότους τὰ νέφη ὠ-
θυμένα ὑπὸ βορειοδυτικῷ ἀνέμου μετὰ
ταχύτητα βέλου, περιεστρέφοντο περίξ τῶν
κύκλω ὄρων ἠδὲ ἀντίχει μικρόθεν ἢ κατὰ
πιπτοσὶς τῶν χιόνων ἀπὸ τῶν ὄρων, πυκναὶ
δὲ νιφάδες τεθριμμέναι ὡς κύνες, ἀποσπώμε-
ναι ἀπὸ τῶν βράχων ἢ πλῆτουσι ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, ἐσκάζον τὸ ἄμυδρον αὐτοῦ ὡς καὶ
ἐκάλυπτον πᾶντα τὰ περίξ ἀντικείμενα.

Ἐν ᾧ πλησίον λαμπρῶς πυρᾶς συνδιελερό-
μην μετὰ τοῦ ἠγρομένου τῆς μονῆς περὶ τῶν
συνεπειῶν τῆς καταρτίδος, οἱ φιλοξένοι μονα-
χοὶ εἶχον ἀπέλθει, ὅπως ἐκπληρώσωσι τὰ συν-
ήθη αὐτῶν καθήκοντα ἐπὶ παρομοίῳ περι-
στάσει, ἢ μᾶλλον ὅπως ἐξασκήσωσι τὴν καθ-
ημερινὴν αὐτῶν ἀρετήν. ἕκαστος εἶχε κατα-
λάβει ἐν ταῖς ψυχροτάταις ταύταις ἐρημίας τὴν
θέσιν αὐτοῦ, ὅπως θράμη πρὸς βοήθειαν τῶν
ταξιδιωτῶν πάσης τάξεως, πάσης ἐθνικότητος
καὶ παντὸς θρησκείματος, ἔτι δὲ καὶ αὐτῶν
τῶν ζώων, ἕτινα ἔφερον τὰς ἀποσκευὰς αὐτῶν.
Τινὲς τῶν ἐξόχων τοῦτων μοναχῶν ἀνεργι-
χόντο ἐπὶ τῶν πυραμιδοειδῶν ἐκ γρανίτου
βράχων, τῶν παρὰ τὴν ὄδον ἐκτεινομένων, ἵνα
ἀνακαλύψωσι συνοδείαν τινὰ κινδυνεύουσαν
καὶ ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰς φωνὰς τὰς ἐπι-
λουμένας βοήθειαν. Ἄλλοι ἤνοιγον τὴν ὄδον
τὴν ἐτελῶς ὑπὸ τῆς χιόνος τεθαμμένην, ἥτις
πρὸ ὀλίγου εἶχε πέσει, κινδυνεύοντες νὰ ἀπο-
λεσθῶσιν ἐντὸς τῶν κρημνῶν, πάντες περι-
φρονούντες τὸ ψῆχος, τὰς νιφροστιβάδας καὶ
τοὺς κινδύνους τῆς ἀποπλανήσεως, τυφλούμε-
νοι σχεδὸν ὑπὸ τῶν ἐκ χιόνος σχηματιζομένων
στροβίλων καὶ τείνοντες τὸ σὺς μετὰ προσο-
χῆς εἰς τὸν ἐλάχιστον ἴχον, τὸν ὁμοιάζοντα
πρὸς ἀνθρωπίνην φωνήν.

Ἡ κωτερία αὐτῶν εἶνε ἴση πρὸς τὴν πρό-
νοιαν αὐτῶν. Οὐδέτις δυστυχῆς ἐπικαλεῖται αὐ-
τοὺς μάτην ἀνασύρουσιν αὐτὸν πεπνυγμένον
ἐκ μέσου τῆς χιόνος ἀναξωρονοῦσιν αὐτὸν
ἀγωνιῶντα ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τοῦ τρύμου,
μεταφέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τῶν βραχιόνων, ἐν ᾧ
οἱ πόδες αὐτῶν ὀλισθαίνουσιν ἐπὶ τῶν πάγων
ἢ βυθίζονται ἐντὸς τῆς χιόνος. Τὴν ἡμέραν,
τὴν νύκτα, ἰδοὺ τὸ ὑπούργημα αὐτῶν.

Ἐπὸ μίση ἡδὲ ἔθρας πέντε μοναχοὶ μετὰ τῶν
ὑπηγετῶν καὶ τῶν κινῶν αὐτῶν ἦσαν ἐπὶ τὰ
ἴχνη τῶν ὄδοιπόρων, ὅτε αἱ ὕλακαί τῶν μο-
λοσσοῦν ἀνήγγελλον ἡμῖν τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν.

Μετ' οὗ πολὺ ἡ μονὴ ἠνοήθη καὶ εἰσῆχθη-
σαν δέκα ἄνθρωποι ἐξηνητημένοι ἐκ τοῦ ψύ-
χους, τοῦ καμάτου, καὶ τοῦ φόβου. Οἱ ὄδηγοὶ
αὐτῶν ἐλησμονήσαν τοὺς ἰδίους αὐτῶν κόπους
καὶ ἰδοὺ τὸ πλέον λευκὸν ὕφασμα μετὰ τῶν
πλέον δυναμωτικῶν ποτῶν, ἕτι ἢ ἐπιμελεστέρα
φιλοξενία δύναται νὰ παράσχη πρὸς βοήθειαν,
ἕτι διὰ χορημάτων μόνον ἐν τοῖς ξηνοδοχείοις
τῶν πόλεων ἡμῶν θὰ ἐπορίζετό τις, πάντα
ταῦτα ἠτοιμάσθησαν ἐν μιᾷ στιγμῇ, διενεμή-
θησαν ἀδικρίτως, ἐχρησιμοποιήθησαν μετὰ
λεπτῆς καὶ εὐαισθητοῦ ἐπιδεξιότητος.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Ἀγγ. Ν. Δ.)

Μάθημα ὄγδον.

Νεανίας τις συνέλαβε τὴν γενναίαν ἀπόφα-
σιν νὰ διορθῶσιν τὰ σφάλματα αὐτοῦ, καὶ νὰ
εἰσέλθῃ εἰς τὴν ὄδον τῆς ἀρετῆς. Ἄλλ' ἔξετα-

ζων ἐαυτὸν σπουδαίως, εἶδεν ὅτι εἶνε τόσον
ἀδύνατος διὰ τὸ ἀγαθόν, τόσον ἐπιρροπῆς εἰς
τὸ κακόν, τόσον πεπληρωμένος ἐλλείψεων καὶ
καιῶν, ὥστε ἀπόλεσε τὸ θάρρος, θεωρῶν τὸ
οὕτω δύσκολον ἔργον ἀδύνατον καὶ μὴ γνω-
ρίζων πόθεν ν' ἀρχίσῃ. Ἐνάρτεός τις πρεσβύ-
της, πρὸς ὃν ἐφανέρωσε τὴν κατάστασιν τῆς
ψυχῆς αὐτοῦ, παρηγόρησεν, ἐνεθάρρυνεν αὐ-
τὸν διὰ τῆς ἐπομένης διηγήσεως: «Ἄνθρω-
πὸς τις ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὴν
ἐσχόλην, ἵνα καθαρῶς ἐκεῖ ἄγρον κεκαλυμμένον
ὑπὸ τριβόλων καὶ ἀκανθῶν. Ὁ νεανίας βλέ-
πων ὅποσον μακρὸν καὶ κοπιῶδες ἔμελλε νὰ
ἦνε τὸ ἔργον τοῦτο, ἀπόλεσε πᾶσαν ἐπιτυ-
χίας ἐλπίδα. Καὶ οὕτως ἀντὶ ν' ἀρχίσῃ τὸ ἔργον,
ἐξηπλώθη εἰς τὴν σκιὰν δένδρου καὶ ἀπεκοι-
μήθη. Οὐδὲν λοιπὸν ἔκαμε καὶ αὐτὴν καὶ τὰς
ἐπομένους ἡμέρας. Ὁ πατήρ ἤλθεν, ἵνα εἶδῃ τί
ὁ υἱὸς αὐτοῦ εἶχε πράξει, καὶ εἶδεν, ὅτι ὁ νε-
ανίας ἀπληκτισμένος ἐκ τῆς μακρότητος τοῦ ἔρ-
γου, οὐδὲ εἶχεν αὐτὸ ἀρχίσει. Ἀντὶ νὰ ὀργι-
σθῆ ἐκ τῆς ὀλιγορίας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τῷ εἶπε
μετὰ γλυκύτητος. «Σὲ ζητῶ νὰ καθαρῶς
κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, μόνον αὐτὸ τὸ μι-
κρὸν τεμάχιον τοῦ ἄγρου» καὶ τῷ ἔδειξε γω-
ναίαν τινά, ἥτις ἀπετελεῖ τὸ δέκατον περίπου
τοῦ ὅλου. Ὅσον δι' αὐτὸ εὐχαρίστως, εἶπεν ὁ
νεανίας, εἶνε πολὺ εὐκόλος ἔργασία. Ἦρξατο
τοῦ ἔργου προθύμως, καὶ ἔκαμ τῆ δύσει τοῦ
ἡλίου τὸ χρέος αὐτοῦ εἶχεν ἐκπληρωθῆ. «Λοι-
πὸν υἱέ μου, κάμνε τόσον καθ' ἑκάστην, καὶ
οὕτω διαμεριωρασμένον τὸ ἔργον θὰ σοι φανῆ
σύνημον καὶ εὐκόλον». Ὁ νεανίας ὑπακούσας
τῇ συμβουλῇ ταύτῃ διήρξατο μόνος του τὸν
ἄγρον εἰς δέκα ἰσα μέρη εἰς τὸ τέλος δέκα ἡμέ-
ρων, τὸ πᾶν εἶχε τελειώσει, καὶ ὁ ἄγρος αὐτός,
ὁ μέχρι τοῦδε πλήρης ἀκανθῶν, ἐγένετο κη-
πος ἀνθέων καὶ ὀπωρῶν. Τὸν ἴδιον τρόπον εἶ-
πεν ὁ σοφὸς πρεσβύτης ὀφείλεις νὰ μεταχει-
ρισθῆς ὡς πρὸς τὰ σφάλματά σου. Ἀρχίσου νὰ
καταπολεμήσῃς τὸ πλέον κυριεῦδον σε πάθος, κα-
τόπιν προσπάθησον νὰ νικήσῃς τὰ λοιπὰ δια-
δοχικῶς, καὶ ἡ εἰρήμη θὰ βασιλεύσῃ ἐν τῇ
ψυχῇ σου.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Ἀλ. Ν. Δ.)

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΣΥΛΛΕΚΤΟΥΣ

Ὁ Ἀυτοκράτωρ, παριστάς εἰς τὴν ἔρησον
τῶν νεοσυλλέκτων τῆς φρουρᾶς, ἀπήγγελε
λόγον, τοῦ ὁποίου βαθεῖαν ἐντύπωσιν προκα-
λεῖ ὁ θρησκευτικὸς χαρακτήρ. Εἶπε πρὸς αὐ-
τούς ὅτι ὁ ἐχθρὸς δὲν κείται ἔξω τῆς πατρί-
δος, ἀλλ' ἐντὸς αὐτῆς, εἶνε δὲ οὗτος ὁ ἐπανα-
στατικὸς κοινωνισμὸς, κατὰ τοῦ ὁποίου ἐν μόν-
ον νικηφόρον ἔπλον δύναται νὰ ἀντιταχθῆ,

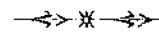
ὁ χριστιανισμός. «Ἀδύνατον νὰ εἶσθε ἀγαθοὶ στρατιῶται, ἂν δὲν εἶσθε καλοὶ χριστιανοί. Οὕτως ἀφοῦ ὠρκίσθητε πιστεῖν εἰς ἐμὲ τὸν ἐπὶ γῆς ὑμέτερον κύριον, τὸν αὐτὸν ὕμῶν ἀποστίνετε πρὸς τὸν Σατῆρα, τὸν Κύριον ὑμῶν ἐν οὐρανῷ».

(Ἐκ τῆς Ἐφημερίδος).

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Β. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Ἐκ τῆς γεγραφοῦ Καθηγητοῦ τῆς Ἰζηαρείου καὶ τῆς στρατιωτικῆς τῶν Ἑλλήνων Σχολῆς κ. Θ. Β. Βενιζέλου ἐξεδόθη φιλοκαλῶς ἐκτετυπωμένον καὶ τὸ Β'. τεῦχος τοῦ Β'. Τύμου τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος καὶ οὕτω συνεληφθήθη αὐτῇ. Τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἔργον τοῦ ἑλληνοκαίτου καὶ ἀκαμάτου ἡμῶν διδασκάλου, περιλαμβάνον ἐν ἑσὶ τόμοις τὴν ὅλην Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρις ἡμῶν, διακρίνεται διὰ τὴν εἰς τὰ καίρια περιτομήν, τὴν γλαφυρότητα καὶ χάριν τοῦ ὄρους καὶ τὴν ἐπιστήμονα καὶ δεξιὴν κατὰ τὴν ἐπισημοσύνην ἐν πολλοῖς προσηλοῦσι ἔργοις. Ἐξαιρέτως καὶ ἀγαθὰν προσὸν τῆς συγγραφῆς ταύτης εἶναι καὶ τὸ εὐσεβεῖς καὶ ἠθικὸν φρόνημα, ὅπερ ἐν ἐκάστη σχεδὸν σελίδι διαλάμπει καὶ πείθει τὸν ἀναγνώστην περὶ τῆς μεγάλῃς ἐκείνης ἀληθείας, ἣν ἐξήγγειλε μὲν ὁ πόλις ἐν Καιρινείᾳ φιλόσοφος, ὁμοθυμαδὸν δὲ ἐν ἑλευθερίᾳ καὶ ἐπαναλαμβάνουσι οἱ ἀρχαῖοι τῶν Ἱστορικῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἅτι ἀληθεῖς τὸ φυσικοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ ἔργον τῆς κοινότητος καὶ πολιτείας, οὐ ἀνατρεπομένην συνανατρεπόμεναι καὶ αὐταί, ὅτι ἡ φησικευτικὴ καὶ ἠθικὴ τῶν λαῶν εὐεχία καὶ ὑπόμνη εἶναι ἡ ἀναγκαία καὶ ἀπαράλειπτος προϋπόθεσις τῆς ὑπάρξεως καὶ εὐθυμίας καὶ προόδου αὐτῶν. Περὶ τῶν ἀρετῶν τοῦτων τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίον μετὰ ἐπισημομένην ἀνάγνωσιν βεβαιωθέντες, θεομῶς σμικρῶς ἀπὸ πᾶσι τοῖς ἀναγνώστησι τῆς Ἀνακλάσεως, ἀπ' οὗ μέγιστα καὶ ὁ συγγραφεὺς τὴν ὄψιν τοῦ διτόμου τοῦτου ἔργου αὐτοῦ θαυμάσιον μόνον ὀ.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

— Un grand Mystère gouvernemental à Athènes ὑπὸ Διονυσίου Χαριτίου ὄψιν ἔχει ὑπὸ Ἀλ. Ρ. Παγκαβῆ.

— Ὁ κ. Θεοδόσιος Κ. Κατσημάκης «Τὸ καθ' ἑρῶ καὶ Ἀλέξανδρον Μουσειῶν τοῦ Γραμματικῶν».

— Ὁ Πανοσιολογ. κ. Σεβαστιανὸς Νικολάβουρας «Ἡ θεία λειτουργία τοῦ Ἱ. τοῦ Χρυσόστομου» μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν Ἱταλικήν.

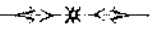
— Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Ν. Ράδου «Ὁ ἐν Γαλλίᾳ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀγών».

— Στοιχεῖα Γεωγραφίας πολιτικῆς καὶ φυσικῆς ὑπὸ Ἰ. Καρκατσάνη.

— Δύο λόγοι πανηγυρικοὶ καὶ εἰς ἐπιμνημόσυνος ὑπὸ Α. Ἰ. Ζάκα.

— Περὶ Σχολῆς καὶ ἰδία περὶ Γυμνασίου, λόγος πανηγυρικός ὑπὸ Α. Ἰ. Ζάκα.

— Περὶ τῆς ἀνάγκης ἀνωτέρου Παιδαγωγείου ὑπὸ Α. Ἰ. Ζάκα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἡ συνδρομὴ τῶν κ. Σ. Πακαριολάου, Κ. Βασιλείου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Ν. Εὐκαρίτου, Α. Βουτιᾶδου, Β. Καρκατσάνη, Β. Τριανταφυλλῶν καὶ Θ. Στεφανακίδη ἐν Κρήνῃ, ἐλήφθη. — Συνδρομὴ τῶν κ. Ε. Κοβῆ ἐν Φιλιατρῶσι, Γ. Πολυμέρη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Ἰ. Θ. Ζαμπελιῶν ἐν Ζαχαρῶν, ἐλήφθη. — Ἀλεξάνδρου, κ. Α. Σουδοῦ ἐν ἑλευθερίᾳ, ὄψιν 25 καὶ φρ. 8. — Αἰμασίου, κ. Σ. Κουρμούζου ἐν ἑλευθερίᾳ ὁ πῶς συνδρομητῆς ὁ κ. Κ. Β. Καρκατσάνη εἶνε σιμειωμένους ἐν τοῖς βιβλίοις ἡμῶν κληρονομηθεῖ, παρακαλοῦμεν, περὶ αὐτοῦ φιλίᾳ. Ἰης φησ. ἐστάλη εἰς τὸν κ. ἑλευθερίᾳ. — Πάριον, κ. Σ. Παναγιωτίδου, ὄψιν 15 Ἀθηνῶν ἐστάλη. — Σόφρον, κ. Γ. Τ. Περδῆν ἡ ἐγγράφη τοῦ κ. Π. Μ. γινώσκεται ἅμα τῇ λήψει τοῦ ἀντίμου καὶ ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτου ἐγγράφεται πῶς πῶς συνδρομητῆς δυνάτως ἀγγείας τοῦ κ. Γ. Παπαδοπούλου δὲν ἔχομεν, ἀπὸ πρῆπει ἡ κατ' εἰθεῖον νὰ ζητήσητε ἀγγείας παρ' αὐτοῦ, ἢ νὰ ἀποστείλητε ἡμῖν πιστολόγον τῶν θελήσεων νὰ λάβωσι τὸ ἀγγράμμα αὐτοῦ, ὅπως διαβεβαιώσωμεν αὐτὸν εἰς τὸν συγγραφεῖ, μένοντα ἐν Ἀθήναις ὡς βλέπετε, εἰρηθεῖ περὶ αὐτοῦ. — Δίγρον, κ. Σ. Αἰμασίᾳ ἐλήφθη συνδρομὴ διὰ κ. Μισοῦ. — Κωνσταντινουπόλιν, κ. Λεκάδα, ἐλήφθησαν δύο συναλλαγματικὰ ἦτοι φρ. 11. 65 προσεχῶς θὰ λάβητε ἐπιστολήν. — Μόσχον, ἄρχ. κ. Ἀραῖν, καὶ Σ. Ν. Βελισσῆ. ἐλήφθησαν συνδρομ. — Κέρτζ, κ. Α. Κοβῆ ἐλήφθη συνδρομ. — Στεφανόπολιν, ἄρχ. κ. Σακκά. ὁ κ. Α. Ἰ. ἐπλήρωσεν ἑτάρας 50 φρ. — Ρόδον, Ἀδελφ. κ. Σ. Κανελλῶν, ἐλήφθη φρ. 10. — Ἀργουσί, κ. Κορνελά. καὶ φρ. συνδρομὴ ἐλήφθη ὁπολείονται πρὸς συμπλήρωσιν λεπτὰ 34 — Μονὴν Κατεριν, κ. Ἀγάπιν ἑρομάνων ἐλήφθη συνδρομὴ — Μόσχον, κ. Κίλλιστον τὸ ἀντίμου τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 3598 ἀποδείξεως ἐλήφθη. — Καλιβρυτα, κ. Π. Ρ. ἀναστῶς ἡ διατριβὴ ἡμῶν ἐκρίθη ἀκατάλληλος διὰ τὴν «Ἀνάπλασιν». — Ἐσταῦθα Σύνταξιν Προμηθέως ἐπειδὴ τὸ φέλλον ἡμῶν γέμει ὄψεων, ἐπιθυμοῦμεν νὰ διακόψητε τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀποστολήν αὐτοῦ.

Τύποις Α. Κολλαρῆ καὶ Ν. Τριανταφυλλῶν — Κίττωσι τοῦ Δημησίου. —